

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાતની વડી અદાલતમાં , અમદાવાદ ખાતે

ક્રિમિનલ અપીલ (અગેન્સ્ટ કન્વિક્શન) નં. ૨૦૧૫ ની ૨૮૦

મંજૂરી અને સહી માટે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એ. એસ. બ્રહ્મભટ્ટ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એ. જે. શાસ્ત્રી

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	હા.
૨	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	હા.
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.

=====

અજીમ યુસુફભાઈ સુલેમાન અપીલકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય વિરોધી (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ માટે વકીલ શ્રી એ. ડી. શાહ

સામાવાળા (ઓ)/ રિસ્પોન્ડન્ટ નંબર ૧ માટે શ્રી એલ. આર. પૂજારી,

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. એસ. બ્રહ્મભટ્ટ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. જે. શાસ્ત્રી

તારીખ:૦૭/૦૪/૨૦૧૭

સીએવી જજમેન્ટ

(દ્વારા:માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ. જે. શાસ્ત્રી)

૧. હાલની ફોજદારી અપીલ અપીલકર્તા-મૂળ આરોપી દ્વારા ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૪ (ટૂંકમાં 'સી.આર.પી.સી.') હેઠળ જામનગરના વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ સમક્ષ સેશન્સ કેસ નંબર ૩૭/૨૦૧૨ માં તારીખ ૨૩/૦૧/૨૦૧૫ ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમ સામે દાખલ કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા મૂળ આરોપીને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ હેઠળ પંજીકૃત અપરાધ માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો છે અને આજીવન સખત કેદની સજા તથા રૂ. ૫૦૦૦/- નો દંડ ફટકારવામાં આવ્યો છે અને દંડ ન ભરે તો વધુ છ મહિનાની સાદી કેદની સજાનો આદેશ કરવામાં આવ્યો છે તેમજ ગુજરાત પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫(૧) હેઠળ પંજીકૃત અપરાધ માટે ત્રણ મહિનાની સાદી કેદની સજાનો આદેશ કરવામાં આવ્યો છે. આ બંને સજાઓ સાથેસાથે ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. આરોપીએ અગાઉ જેલમાં વિતાવેલા સમયગાળાનો લાભ આપવામાં આવ્યો હતો.

૨. કેસની ટૂંકકી હકીકતો એવી છે કે અપીલકર્તા આરોપી અને ફરિયાદી પક્ષ વચ્ચેના વિવાદને કારણે, શોએબ અને અપીલકર્તા-આરોપી સારા મિત્રો હોવા છતાં, આરોપી શોએબ પાસે રકમની માંગણી કરી રહ્યો હતો. અભિયોગ્ય પક્ષના કેસ મુજબ, અપીલકર્તાએ નાણાકીય વિવાદના સંબંધમાં શોએબ સાથે ઝઘડો શરૂ કર્યો હતો જેના પરિણામે મારામારી થઈ હતી, જેથી અપીલકર્તા આરોપી અજીમ દ્વારા શોએબ વિરુદ્ધ છરીના ઘા માર્યા હોવાનો આક્ષેપ કરીને પ્રધુમન નગર પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ એક ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી, પરંતુ તે દિવસથી અપીલકર્તા અને ફરિયાદી વચ્ચે તણાવપૂર્ણ સંબંધો રહ્યા હતા. અભિયોગ્ય પક્ષનો વધુમાં કેસ છે કે ત્યારપછી, અપીલકર્તા આરોપી અજીમ શોએબ અને તેના ભાઈને વારંવાર ધમકીઓ આપતો હતો.

૨.૧ અભિયોગ્ય પક્ષનો કેસ આગળ વધતા એવું જણાવ્યું છે કે તારીખ ૨૫/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે આશરે ૧૧:૦૦ વાગ્યાથી ૧૧:૧૫ વાગ્યાના અરસામાં, શોએબ ગફરને ઈમરાન ઈકબાલ બનાની નામના વ્યક્તિ પાસેથી ટેલિફોનિક સંદેશો મળ્યો હતો કે કોઈક દ્વારા મોહમ્મદભાઈની લાટી પાસે તેના ભાઈ ઈમરાનને છરીનો ઘા મારવામાં આવ્યો છે અને તે લોહીલુહાણ અવસ્થામાં પડેલો છે. અભિયોગ્ય પક્ષનો વધુમાં કેસ છે કે ઈમરાન બનાનીએ શોએબ ગફરને માહિતી આપી કે તેઓ પીડિત ઈમરાનને રિયાઝ ઈકબાલભાઈ પારેખની કુઝર કારમાં સરકારી હોસ્પિટલ લઈ જઈ રહ્યા છે અને તેને સરકારી હોસ્પિટલ ખાતે આવી જવા માટે જણાવવામાં આવ્યું હતું. તેના અનુસંધાનમાં, રાત્રે આશરે ૧૧:૪૫ વાગ્યે, ફરિયાદી શોએબ ગફર સરકારી હોસ્પિટલ પહોંચ્યો જ્યાં તેણે તેના ભાઈને તેની ગરદન પર તીક્ષ્ણ ધારદાર ઘા સાથે લોહીલુહાણ સ્થિતિમાં જોયો અને ડૉક્ટરે તેને મૃત જાહેર કર્યો. પ્રશ્નવાળી આ ઘટના કલાવડ પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૨ સાથે વંચાણે લીધેલા બોમ્બે પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫ હેઠળના ગુના માટે સી.આર. નંબર ૧૮૨/૨૦૧૧ તરીકે ફરિયાદ તરીકે નોંધવામાં આવી હતી. ફરિયાદ

નોંધ્યા પછી, તપાસ અધિકારીએ તપાસ હાથ ધરી હતી અને અપીલકર્તા આરોપીની તારીખ ૦૪/૧૨/૨૦૧૧ ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. તપાસ અધિકારીએ સંબંધિત સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધ્યા, ગુનાના સ્થળનો પંચનામો દોર્યો, ધરપકડનો પંચનામો અમલમાં મૂક્યો, મુદ્દામાલની ચીજવસ્તુઓ એકત્રિત કરી અને આગળની તપાસ તથા પોસ્ટમોર્ટમ કરવા માટે શવને એફ.એસ.એલ. ખાતે મોકલી આપ્યો. તપાસ દરમિયાન તમામ વિગતો એકત્રિત કર્યા પછી, ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ સાથે વંચાણે લીધેલી ગુજરાત પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫(૧) હેઠળના ગુના માટે વિદ્વાન જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ, કલાવડની કોર્ટમાં અપીલકર્તા આરોપી સામે તારીખ ૧૮/૦૨/૨૦૧૨ ના રોજ એક વિગતવાર ચાર્જશીટ રજૂ કરવામાં આવી હતી.

૨.૨ નોંધાયેલો ફોજદારી કેસ સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલ કરવા યોગ્ય હોવાથી, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૨૦૯ હેઠળની સત્તાની રૂએ, વિદ્વાન જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ દ્વારા કેસ સેશન્સ કોર્ટને સુપરત કરવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ તે સેશન્સ કેસ નંબર ૩૭/૨૦૧૨ તરીકે નોંધવામાં આવ્યો હતો જે જામનગરના વિદ્વાન બીજા એડિશનલ સેશન્સ જજ સમક્ષ વિચારણા માટે આવ્યો હતો.

૨.૩ રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે કેસ સુપરત કર્યાના અનુસંધાનમાં, આંક ૧૧ અન્વયે દોષારોપ (ચાર્જ) ઘડવામાં આવ્યો હતો જે અપીલકર્તા આરોપીને વાંચી સંભળાવવામાં આવ્યો હતો અને આંક ૧૨ અન્વયે તેની દોષિત ન હોવાની દલીલ (પ્લી) નોંધવામાં આવી હતી જેમાં અપીલકર્તા આરોપીએ ગુનો આચર્યો હોવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને ટ્રાયલ ચલાવવાની માંગણી કરી હતી. પરિણામે, અભિયોગ્ય પક્ષને પુરાવા રજૂ કરવાની તક આપવામાં આવી હતી. તેના પ્રતિસાદમાં,

અભિયોગ્ય પક્ષે ૨૪ જેટલા સાક્ષીઓની મૌખિક પુરાવાઓ રજૂ કર્યા છે અને નીચે મુજબ અંદાજે ૨૯ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રજૂ કર્યા છે:

મૌખિક પુરાવા

પી. ડબલ્યુ. નં.	સાક્ષીનું નામ	આંક નં.
૧		૧૫
૨	ડૉ. રોહિત પોપટભાઈ નકુમ	૧૯
૩	આરિફ અઝીઝભાઈ મેમન	૨૪
૪	ઈમરાનભાઈ કાદરભાઈ બાવાની	૨૬
૫	ભાવેશ ઉમાકાંતભાઈ મહેતા	૨૮
૬	કાદર સાથરભાઈ અકબાની	૨૯
૭	અશરુદ્દીન ઈસ્માઈલભાઈ મુલતાની	૩૧
૮	દિલાવર ગફરભાઈ ઓડિયા	૩૪
૯	જુસબભાઈ દાઉદભાઈ મુલતાની	૩૫
૧૦	હાજી ઈકબાલ મામદભાઈ	૩૬
૧૧	શોએબ ગફરભાઈ પટેલ	૩૮
૧૨	સોહેલ ઈકબાલભાઈ	૪૬
૧૩	ઈમરાન ઉર્ફે રાહુલ ઈકબાલ બનાની	૫૧
૧૪	હુસૈનભાઈ અબુભાઈ શમા	૫૮
૧૫	રિયાઝ ઈકબાલભાઈ પારેખ	૬૪
૧૬	મહમૂદહુસૈન સત્તારભાઈ ચાગડા	૬૫
૧૭	ગફરભાઈ હાજી ઈબ્રાહિમ પટેલ	૬૬

૧૮	ભોલા વર્વાભાઈ ભારવાડિયા	૬૭
૧૯	ગફર મુસાભાઈ ઘાંચી	૭૧
૨૦	એએસઆઈ કરીમ દાઉદભાઈ મકવાના	૭૨
૨૧	નલિકાંત નરસિંહભાઈ વ્યાસ	૭૪
૨૨	સર્કલ અધિકારી પુનીતદાસ કેશવદાસ સરખદીયા	૭૮
૨૩	પી. આઈ. મુલુભાઈ કોગાભાઈ ડેર	૮૦
૨૪	મગનભાઈ સવાભાઈ સોલંકી	૯૨

દસ્તાવેજ પુરાવા

અનુ. નં.	વિગત	આંક નં.
૧	આરોપીઓના લોહીના નમૂના લેવા માટે ઓ. પી. ડી. કેસના કાગળો	૧૬
૨	આરોપીઓના લોહીના નમૂના લેવા બદલ ચાદી	૧૭
૩	આરોપીઓના લોહીના નમૂના લિધા તેની ચાદી	૧૮
૪	પી.એમ. રિપોર્ટ	૨૦
૫	મરણોત્તર ફોર્મ	૨૧
૬	પી.એમ. માટે પોલિસ ચાદી	૨૨
૭	ઘટનાના સ્થળનો પંચનામા	૨૫
૮	ડિસ્કવરી પંચનામા	૨૬
૯	મૃતકના કપડાં કબજે કાર્યાનું પંચનામું	૩૦
૧૦	આરોપીઓની ધરપકડનું પંચનામું	૩૨
૧૧	ઈન્કવેસ્ટ પંચનામું	૩૭
૧૨	મૂળ ફરિયાદ	૩૯

૧૩	હથિયારો લઈ જવા પર પ્રતિબંધ મૂકતો જિલ્લા મેજિસ્ટ્રેટનું ગેઝેટ જાહેરનામું	૬૮,૬૯
૧૪	સ્ટેશન ડાયરીની નોંધ	૭૩
૧૫	સ્થળ પર એફ. એસ. એલ. પ્રાથમિક અભિપ્રાય માટે ચાલી	૭૫
૧૬	મોબાઈલ તપાસ વાનનો પ્રાથમિક અભિપ્રાય	૭૬
૧૭	મોબાઈલ તપાસ વાનનો પ્રાથમિક અભિપ્રાયની સ્થળપ્રત	૭૭
૧૮	બનાવ ના સ્થળના નકશાની ચાલી	૭
૧૯	ગુનાની નોંધણી માટે પોલીસ ચાલી	૮૧
૨૦	ઈન્કવેસ્ટ માટે પોલીસ ચાલી	૮૨
૨૧	ગંભીર ગુના ઉમેરવા માટેનું પ્રમાણપત્ર	૮૩
૨૨	આરોપીની ધરપકડ કરવા સ્ટેશન ડાયરીમાં નોંધ માટે ચાલી	૮૪
૨૩	મુદ્દામલના પ્રારંભિક અભિપ્રાય માટે ચાલી	૮૫
૨૪	પદ સંબંધિત પ્રમાણપત્ર	૮૬
૨૫	એફ. એસ. એલ. દ્વારા મુદ્દામલની રસીદ	૯૮
૨૬	ફોરવર્ડિંગ લેટર સાથે મુદ્દામલનો પ્રારંભિક અભિપ્રાય	૮૮
૨૭	સેરોલોજીકલ વિભાગના મુદ્દામલ પર પ્રારંભિક અભિપ્રાય	૮૯
૨૮	ચાર્જ શીટ ફાઈલ કરવાની પરવાનગી મેળવવા માટે	૯૦

	ચાદી	
૨૯	પ્રધુમ્ન નગર પોલીસ સ્ટેશનના એફઆઈઆર C.R.No.૧૪૨/૧૧ ની સાચી નકલ	૯૧

૨.૪ પુરાવા રજૂ કર્યા પછી, અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા આંક ૯૬ અન્વયે કલોઝર પર્સીસ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને તક આપવાના હેતુસર, સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું વધુ નિવેદન પણ નોંધવામાં આવ્યું હતું. વધુ નિવેદનમાં, આરોપીએ પુનઃ પુષ્ટિ કરી કે તેને કેસમાં ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યો છે અને તેણે કોઈ અપરાધ કર્યો નથી. પરિણામે, ચુકાદાના ફકરા નંબર ૭ માં સમાવિષ્ટ મુદ્દાઓ ઘડીને કેસને આગળની ન્યાયિક adjudication માટે મૂકવામાં આવ્યો હતો.

૨.૫ પુરાવાઓની સમગ્રસત્ર તપાસ કર્યા પછી અને બંને પક્ષોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને ધ્યાનમાં લઈને, જામનગરના વિદ્વાન બીજા એડિશનલ સેશન્સ જજે, પ્રશ્નવાળા ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ સાથે વંચાણે લીધેલી ગુજરાત પોલીસ એક્ટની કલમ ૧૩૫(૧) હેઠળ પંજીકૃત અપરાધ માટે દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને આ ચુકાદાના અગાઉના ભાગમાં જણાવ્યા મુજબ તેને સજા ફટકારી હતી. જામનગરના વિદ્વાન બીજા એડિશનલ સેશન્સ જજ દ્વારા પાસ કરવામાં આવેલા આ ચુકાદા અને હુકમ સામે જ અપીલકર્તા આરોપીએ પ્રસ્તુત ફોજદારી અપીલ દાખલ કરી છે.

૨.૬ આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે તારીખ ૨૬/૦૩/૨૦૧૫ ના રોજ અપીલ દાખલ કરી હતી જે પાછળથી અંતિમ સુનાવણી માટે આવી છે અને તદનુસાર, આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૦૬/૦૩/૨૦૧૭ ના રોજ તેની અંતિમ સુનાવણી કરવામાં આવી છે.

૩. અપીલકર્તા આરોપી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એ.ડી. શાહે સખતપણે દલીલ કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા પાસ કરવામાં આવેલો દોષિત ઠેરવવાનો ચુકાદો રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી સાથે સુસંગત નથી અને અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવવા માટે તારવવામાં આવેલા તારણો રેકૉર્ડથી વિપરીત છે. શ્રી શાહે વધુમાં દલીલ કરી છે કે કેસ સાબિત કરવા માટે અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા અનેક સાક્ષીઓની તપાસ કરવામાં આવી હોવા છતાં, તેમાંથી થોડા જ સાક્ષીઓ પ્રસ્તુત કેસને ધ્યાનમાં લેવા માટે અત્યંતસંબંધિત છે. તે હેતુસર, પુરાવાઓનું વિશ્લેષણાત્મક દ્રષ્ટિબિંદુ રાખીને, શ્રી શાહે, આંક ૧૯ પર તપાસાયેલા મેડિકલ ઓફિસર-ડૉ. રોહિત પોપટભાઈ નાકુમ-બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨ ના મેડિકલ પુરાવા, આંક ૧૫ પર તપાસાયેલા મેડિકલ ઓફિસર-ડૉ. એસ.ડી. માંડવિયા-બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧ ના મેડિકલ પુરાવા અને આંક ૭૪ પર તપાસાયેલા એફ.એસ.એલ. ઓફિસર-નલિનકાંત નરસિંહભાઈ વ્યાસ-બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨૧ ના પુરાવાઓને લોહીનું નમૂનો એકત્રિત કરવાના પંચનામા, આરોપીની ધરપકડ અંગેના પંચનામા, પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના નંબર ૫૦૩ પર દર્શાવેલ પોસ્ટમોર્ટમ નોંધ, પાના નંબર ૫૫૧ પર દર્શાવેલ ઈન્કવેસ્ટ પંચનામા અને પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના નંબર ૬૫૧ તથા ૬૬૩ પરના એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટના સ્વરૂપમાં રહેલા દસ્તાવેજી પુરાવાઓ સાથે સહસંબંધમાં રજૂ કરીને દલીલ કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા તારવવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ મેડિકલ પુરાવાઓ સાથે સુસંગત નથી.

૩.૧ જ્યાં સુધી આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓનો સંબંધ છે, શ્રી શાહે આપણું ધ્યાન ફરિયાદી શોએબ ગફરભાઈ પટેલના પુરાવા તરફ દોર્યું છે, જેમની આંક ૩૮ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૧ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી છે અને પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી સોહીલ ઇકબાલભાઈ તરફ દોર્યું છે, જેમની આંક ૪૬ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૨ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી છે અને દલીલ કરી છે કે કેસ શંકાની અતીત

રૂપે સાબિત થયો નથી. શ્રી શાહે વધુમાં દલીલ કરી છે કે મેડિકલ પુરાવાઓ આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓથી વિપરીત જણાય છે અને તપાસ અધિકારી દ્વારા જે પંચનામા તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે, તેમને કોઈપણ પંચ સાક્ષી દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું નથી. પંચ સાક્ષીઓના પુરાવાઓનો સંદર્ભ આપીને, શ્રી શાહે દલીલ કરી છે કે કેસ શંકાની અતીત રૂપે સાબિત થયો ન હોવાથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે દોષિત ઠેરવવાનો હુકમ પસાર કરવામાં ભૌતિક ભૂલ કરી છે. તેમની દલીલોને સમર્થન આપવાના હેતુસર તમામ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ કોર્ટના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવ્યા છે અને આખરે, શ્રી શાહે દલીલ કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા કારણો કાયદાકીય રીતે યોગ્ય નથી.

૩.૨ શ્રી શાહે ખાસ કરીને દલીલ કરી છે કે પિંતા ગફરભાઈ દ્વારા કરવામાં આવેલા સમાધાનના પ્રયાસ પછી દર્શાવવામાં આવેલો હેતુ (મોટીવ) હવે અસ્તિત્વમાં રહેશે નહીં અને ચુકાદો આવી ગયો હોવાથી, રેકૉર્ડ પર એવું કશું જણાતું નથી જે અપીલકર્તા આરોપી વિરુદ્ધ કોઈપણ હેતુ આભારી શકે. શ્રી શાહે વધુમાં દલીલ કરી છે કે અભિયોગ્ય પક્ષના કેસ દ્વારા જે દુશ્મનાવટ દર્શાવવામાં આવી છે તે અંગે પણ, મૃતકના ભાઈ દ્વારા કોઈપણ સમયે અપીલકર્તા આરોપી વિરુદ્ધ કોઈ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હોય તેવું જણાતું નથી અને તેથી, ઘટના પહેલાના સમગ્ર સમયગાળા દરમિયાન ફરિયાદી અને તેના ભાઈને અપીલકર્તા આરોપી દ્વારા ધમકી આપવામાં આવી હોવા અંગે રેકૉર્ડ પર દર્શાવવામાં આવેલો માત્ર આક્ષેપ અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા કોઈપણ કોજન્ટ સામગ્રી દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો નથી.

૩.૩ આ ઉપરાંત, શ્રી શાહે દલીલ કરી છે કે બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૧ ના શોએબ ગફરભાઈ પટેલના પુરાવાએ સ્પષ્ટપણે ખુલાસો કર્યો છે કે તારીખ ૨૫/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ રાત્રે આશરે ૧૧:૧૫ વાગ્યે, તેમને ઈમરાન ઈકબાલ નામના વ્યક્તિ પાસેથી માહિતી મળી હતી કે મોહમ્મદભાઈની લાટી પાસે કોઈક

વ્યક્તિએ ફરિયાદીના ભાઈ ઇમરાનને છરીનો ઘા માર્યો છે અને તે લોહીલુહાણ સ્થિતિમાં રસ્તા પર પડેલો છે. શ્રી શાહે દલીલ કરી છે કે ઉપરોક્ત માહિતી મળ્યા પછી, ફરિયાદી તરત જ ઘટનાસ્થળે ગયો ન હતો અને જો કે તેના નિવાસસ્થાનથી હોસ્પિટલ કે મોટર બાઈક પર ઘટનાસ્થળનું અંતર માત્ર અંદાજે ૫ મિનિટનું જ છે, તેમ છતાં તે સરકારી ડિસ્પેન્સરી ખાતે રાત્રે આશરે ૧૧:૪૫ વાગ્યે પહોંચ્યો હતો.

૩.૪ શ્રી શાહે વધુમાં દલીલ કરી છે કે ફરિયાદીનું વર્ડન અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં કોઈપણ વિશ્વાસ સ્થાપિત કરતું નથી. તેની ઉલટતપાસમાં, તેણે સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે ફરિયાદ આપતી વખતે, તેણે પોલીસને એ વાતની જાણ કરી ન હતી કે તેણે ફરિયાદ અંગે કોઈની સાથે વાત કરી છે, એટલું જ નહીં પરંતુ આ સાક્ષીએ સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે હોસ્પિટલમાં સોહીલ ઉર્ફે રાજુને મળતા પહેલા તેણે અગાઉથી જ ફરિયાદ નોંધાવી દીધી હતી.

૩.૫ શ્રી શાહે વધુમાં દલીલ કરી છે કે ઉલટતપાસમાં, ફરિયાદીએ સ્વીકાર્યું છે કે તેણે ૨-૩ વ્યક્તિઓના નામનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી જેમણે અજીમને જગ્યા પરથી ભાગી જતો જોયો હોવાનું જણાવ્યું હતું અને તેથી, ફરિયાદીનું વર્ડન અભિયોગ્ય પક્ષના કેસ વિશે ગંભીર શંકા ઊભી કરી રહ્યું છે. શ્રી શાહે જણાવ્યું મુજબ આ ફરિયાદી પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી નથી પરંતુ ગુનો આચરતા પહેલા રાજકોટ ખાતેના પ્રધુમન નગર પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ એક ફરિયાદ નોંધાવવામાં આવી હતી તે હકીકતના આધારે જ નામનો ખુલાસો કર્યો છે.

૩.૬ અપીલકર્તા આરોપીનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી શાહે વધુમાં દલીલ કરી છે કે અભિયોગ્ય પક્ષ મુખ્યત્વે એક પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી સોહીલ ઈકબાલભાઈના પુરાવા પર આધાર રાખી રહ્યો છે, જેમની આંક ૧૪ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૨ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી છે. શ્રી શાહે દલીલ કર્યા મુજબ આ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીનું વર્ડન એવું છે કે જ્યારે તે 'ચાલતા-ફિરતા પાન

શોપ' ની દુકાન પાસેથી પસાર થઈ રહ્યો હતો, ત્યારે મૃતક ઈમરાને “રાજુ અહીં આવ” તેવી બૂમ પાડી હતી. આ સાક્ષી, તેના એમ-૮૦ વાહન પર જતી વખતે, બૂમ સાંભળીને ન્યૂ અલી ટિમ્બર ટર્નિંગ ગેટ પાસે તેનું વાહન રોકી દીધું જ્યારે તેણે આરોપી અજીમને ઈમરાનની ગરદન પર છરીનો ઘા મારતો અને મુરીલા ગેટ તરફ ભાગતો જોયો. શ્રી શાહે દલીલ કર્યા મુજબ આ કહેવાતા પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીએ મૃતક ઈમરાનને બે ડગલાં ચાલતા અને પછી નીચે પડી જતા જોયા છે. શ્રી શાહના કહેવા મુજબ આ સાક્ષીનું સમગ્ર વર્ણન કોઈ વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતું નથી. ઘટનાની વાસ્તવિક ઘટના આ સાક્ષી દ્વારા જોવામાં આવી હોય તેમ જણાતું નથી અને તેથી, શ્રી શાહે દલીલ કરી છે કે દોષિત ઠેરવવાના હુકમને યોગ્ય ઠેરવવા માટે આ વર્જન પર સંપૂર્ણપણે આધાર રાખવો સલામત નથી. તેનાથી વિપરિત, આ સાક્ષીએ અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવતા પ્રેરણા (મોટીવ) ના સિદ્ધાંતને કોજન્ટ રીતે સ્થાપિત કે સમર્થન આપ્યું નથી. શ્રી શાહના મતે આ સાક્ષીનો અકુદરતી ભાગ એ છે કે જો કે તે ઘટનાની વાસ્તવિક ઘટના જોઈ હોવાનો દાવો કરે છે, તેમ છતાં તેણે તે જગ્યા પર તેનું વાહન રોક્યું ન હતું જો કે તે માત્ર અંદાજે ૫ ફૂટના અંતરે દૂર હતો. પરંતુ ત્યારબાદ, તેના ડિપોઝિશન મુજબ, તેણે આશરે ૭-૮ ફૂટના અંતરેથી છરીનો ઘા મારતા જોયો હતો. શ્રી શાહના મતે આ સાક્ષી દ્વારા આપવામાં આવેલું વર્ણન વાસ્તવિક કરતાં કલ્પનાશીલ વધુ છે. પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીએ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને તેના તાર્કિક અંત સુધી સ્થાપિત કર્યો નથી જેના દ્વારા અપીલકર્તા આરોપી સામે દોષિત હોવાના એકમાત્ર સંજોગો સ્થાપિત થઈ શકે. તેનાથી વિપરિત, આ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીનું સમગ્ર વર્જન કોઈપણ વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતું નથી કારણ કે પુરાવો એ ઘણી બધી સુધારણાઓનું પ્રતિબિંબ છે.

૩.૭ શ્રી શાહે વધુમાં દલીલ કરી છે કે આ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીએ એવો દાવો કર્યો છે કે તેણે ઘટનાની વાસ્તવિક ઘટના જોઈ હતી ભલે તેના વાહનમાં કોઈ પ્રકાશ ન હતો

અને આસપાસની દુકાનો બંધ હતી અને સંપૂર્ણ અંધારું હતું. તે માની લેવું મુશ્કેલ હતું કે આ સાક્ષીએ વાસ્તવમાં છરી તેમજ મૃતક પર થયેલા ઘાને જોયો હતો. તેથી, આ સાક્ષીની સમગ્ર ઉલટતપાસ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને કોજન્ટ રીતે સમર્થન આપતી નથી.

૩.૮ શ્રી શાહે વધુમાં આંક ૫૧ પર તપાસાયેલા ઇમરાન @ રાહુલ ઇકબાલ બનાની-બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૩ ના પુરાવાઓ દ્વારા આપણને માર્ગદર્શન આપ્યું છે અને તેના દ્વારા એવો કેસ વિકસાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે કે કાયદાની નજરમાં દોષિત ઠેરવવાનો હુકમ ટકી શકે તેમ નથી. શ્રી શાહે આ સાક્ષીની ઉલટતપાસમાંથી નિર્દેશ કર્યો છે કે જ્યારે તેઓ તાપણાની જગ્યા પાસે બેઠા હતા ત્યારે રાજુ અને સોહીલની દુકાન બંધ હાલતમાં જોવા મળી હતી. આ સાક્ષીએ એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે તેણે ઇમરાનને મારવાડીની દુકાનની વિરુદ્ધ દિશામાં પડેલો જોયો છે અને 'ચાલતા-ફિરતા' ની દુકાનની વિરુદ્ધ દિશામાં નહીં અને જો તે હકીકત લખવામાં આવી હોય, તો તે ખોટી છે. તેથી, શ્રી શાહે દલીલ કરી છે કે આ સાક્ષીએ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને વધુ સમર્થન આપ્યું નથી. શ્રી શાહે વધુમાં દલીલ કરી છે કે જ્યારે તે અન્ય સાક્ષીઓ સાથે તાપણાની જગ્યા પાસે બેઠો હતો, ત્યારે અપીલકર્તા આરોપી રોહાનીની દુકાનની દિશામાંથી સિગારેટ લઈને આવ્યો હતો અને તાપણાના સ્થળે સિગારેટ સળગાવ્યા પછી, અપીલકર્તા આરોપી ચાલ્યો ગયો હતો. આ સાક્ષીના મતે, જ્યારે આરોપીએ તેના શરીરને શાલથી ઢાંકી દીધું હતું અને તાપણાના સ્થળે બેઠેલા કોઈપણ વ્યક્તિ સાથે વાત કરી ન હતી, ત્યારે તેણે વાસ્તવમાં અજીમને ગુનો આચરતા જોયો હોવાનું વર્ડન મુશ્કેલીથી માની શકાય છે, ખાસ કરીને ત્યારે જ્યારે ઘટનાસ્થળેથી નાસી છૂટતી વખતે કોઈએ આરોપી પાછળ દોડ્યું ન હતું કે ન તો કોઈએ આરોપીને પકડવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. આ અકુદરતી આચરણ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં કોઈ વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતું નથી અને તેથી, જો તેના સમગ્ર વર્ડનને જોવામાં આવે, તો તે ઘટનાસ્થળે આ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીની હાજરીને તોડી

નાખે છે. આ સાક્ષીનો સંદર્ભ આપીને, શ્રી શાહે વધુમાં દલીલ કરી છે કે અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા કેસ શંકાની અતીત રૂપે સાબિત કરવામાં આવ્યો નથી અને અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા સેવા માટે રોકવામાં આવેલા આ મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીઓની, દોષિત ઠેરવવાનો હુકમ પસાર કરતા પહેલા તેમના યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં તપાસ થવી જોઈએ હતી. સમગ્ર પુરાવાઓની યોગ્ય પરિપ્રેક્ષ્યમાં પ્રશંસા કરવામાં આવી નથી અને ત્યારબાદ ખામીયુક્ત કારણો દ્વારા, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે દોષિત ઠેરવવાનો હુકમ પસાર કર્યો છે અને રેકૉર્ડ પર પ્રભુત્વ ધરાવતી આ સ્થિતિ હોવાથી, એવું કહી શકાય નહીં કે પ્રશ્નવાળો હુકમ કાયદાની નજરમાં ટકવા યોગ્ય છે.

૩.૯ શ્રી શાહે અન્ય કેટલાક સાક્ષીઓનો સંદર્ભ આપીને વધુમાં દલીલ કરી છે કે મેડિકલ પુરાવાઓએ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને તેના સંપૂર્ણ સ્વરૂપમાં સ્પષ્ટપણે તોડી નાખ્યો છે. ડૉક્ટરોના સાક્ષીઓનું નજીકથી વાંચન કરવાથી એ સ્પષ્ટ થશે કે આરોપી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયો હોવાનું જણાવાતા મુદ્દામાલ તરીકે પુનઃપ્રાપ્ત થયેલી છરી, મેડિકલ પુરાવામાં વર્ણવવામાં આવ્યા મુજબનો આ પ્રકારનો કાપનો ઘા ક્યારેય આપી શકે નહીં અને તેથી, શ્રી શાહે દલીલ કરી છે કે મેડિકલ પુરાવાઓએ આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓ દ્વારા સાબિત કરવાના પ્રયાસ રૂપે અભિયોગ્ય પક્ષની વાર્તાને સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢી છે અને જ્યારે મેડિકલ પુરાવાઓ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢે છે, ત્યારે આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓને કોઈ મહત્વ કે પ્રાધાન્ય રહેતું નથી. આ સંદર્ભમાં, વિશ્લેષણ કર્યા પછી, શ્રી શાહે કેસના રેકૉર્ડમાંથી ઉભરી આવતી મૂંગા લક્ષણો (સાઈલન્ટ ફીચર્સ) ને સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપમાં આપણા ધ્યાનમાં લાવ્યા છે.

મેડિકલ પુરાવા:

બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨ / આંક ૧૯ – ડૉ. રોહિત પોપટભાઈ નાકુમ:

આ સાક્ષીએ મુદ્દામાલ આર્ટિકલ નં. ૫-છરી વડે ગરદનની ડાબી બાજુએ ૨" x ૦.૫" x ૮" ના માપની છાતીનો ઘા (સ્ટેબ વૂન્ડ) જોયો છે. પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટના સમયે નોંધાયેલી ઇજાઓના સ્વરૂપ વિશે વિગતવાર ઉલટતપાસ અને મુદ્દામાલની ચીજવસ્તુની તપાસ કર્યા પછી, આ સાક્ષીએ સ્વીકાર્યું છે કે મૃતકને લાગેલી ઉપરોક્ત ઇજા મુદ્દામાલ આર્ટિકલ નં. ૫ ની છરી દ્વારા શક્ય નથી.

કારણો:

a) બ્લેડની લંબાઈ ૬.૫" છે જ્યારે ઇજાની ઊંડાઈ ૮" છે.

b) ઇજાની કિનારીઓ અને માર્જિન એકદમ તીક્ષ્ણ કાપેલા હતા અને તેના માટે છરીના બ્લેડની બંને બાજુએ તીક્ષ્ણ કિનારીઓની જરૂર પડે છે. મુદ્દામાલ આર્ટિકલ નં. ૫-છરીની એક બાજુ તીક્ષ્ણ બાજુ છે અને બીજી બાજુ બોથડ છે. આમ, ઇજાની બંને કિનારીઓ અને માર્જિન બંને બાજુએ ટેપરિંગ અંત સાથે તીક્ષ્ણ કાપેલા હોવાથી, તેવું હથિયાર ઇજા પહોંચાડી શક્યું ન હોત.

નોંધ: ઉલટતપાસમાં આ સકારાત્મક પુરાવાને પુનઃ તપાસમાં પડકારવામાં આવ્યો નથી.

ફરિયાદી:

બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૧ / આંક ૩૮ શોએબ ગફરભાઈ પટેલ:

આ સાક્ષીને રાત્રે ૧૧:૧૫ વાગ્યે ફોન પર ઇમરાન ઇકબાલ પાસેથી માહિતી મળી હતી કે "કોઈક દ્વારા છરીનો ઘા મારવાના કારણે તમારો ભાઈ ઇમરાન મોહમ્મદભાઈની લાટી પાસે લોહીલુહાણ સ્થિતિમાં રસ્તા પર પડેલો છે અને તેઓ રિયાઝ ઇકબાલભાઈ પારેખની કુઝર કારમાં તેને સરકારી ડિસ્પેન્સરી લઈ જઈ રહ્યા

છે અને તમારે તરત જ સરકારી ડિસ્પેન્સરી ખાતે આવવું જોઈએ”. આ સાક્ષી રાત્રે ૧૧:૪૫ વાગ્યે તેના વાહન પર સરકારી હોસ્પિટલ પહોંચ્યો હતો.

આંક ૩૯ / પાના ૪૯૧ ફરિયાદ:

તે સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે ઘટના ૧૧:૦૦ વાગ્યાથી ૧૧:૧૫ વાગ્યા દરમિયાન બની હતી અને અગાઉની ઘટના તથા અજીમ યુસુફભાઈ સૂર્યા સાથેની દુશ્મનાવટના કારણે, દુકાનથી તેના ઘર તરફ પાછા ફરતી વખતે તેના ભાઈને રસ્તા પર અટકાવવામાં આવ્યો હતો અને તીક્ષ્ણ ધારદાર હથિયારથી ઘા મારવામાં આવ્યો હતો.

ઉલટતપાસમાંથી મહત્વપૂર્ણ લક્ષણો:

મુખ્ય તપાસના ફકરા-૫ માં સાક્ષીએ ફરિયાદમાં અજીમ યુસુફનું નામ આપવાના કારણ વિશે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે—

- a) અજીમ ફરિયાદી અને તેના ભાઈને જાનથી મારી નાખવાની વાત વારંવાર કરતો હતો;
- b) ડિસ્પેન્સરી ખાતે, ૨-૩ વ્યક્તિઓએ જણાવ્યું હતું કે અજીમ ત્યાંથી ભાગી ગયો હતો.

સાક્ષી પાના ૪૪૯ પર સ્પષ્ટપણે સ્વીકારે છે કે તેની ફરિયાદમાં, તેણે એવું જણાવ્યું ન હતું કે, “મેં મારી ફરિયાદમાં અજીમ યુસુફનું નામ આપ્યું કારણ કે તે મને અને મારા ભાઈને જાનથી મારી નાખવાની વાત વારંવાર કરતો હતો અને ડિસ્પેન્સરી ખાતે ૨-૩ વ્યક્તિઓએ કહ્યું કે અજીમ ભાગી ગયો હતો અને તેથી તેનું નામ ફરિયાદમાં આપવામાં આવ્યું હતું”.

વધુ સ્વીકૃતિ એ છે કે તેણે પોલીસને ૨-૩ વ્યક્તિઓના નામ આપ્યા ન હતા. કારણ કે જ્યારે ફરિયાદ આપવામાં આવી હતી ત્યારે તે ૨-૩ વ્યક્તિઓ તેને મળ્યા ન હતા.

૨-૩ વ્યક્તિઓએ ઇમરાનને આરોપીના ભાગી જવા વિશે જણાવ્યું હતું અને તે માહિતી ઇમરાન દ્વારા ફોન પર આપવામાં આવી હતી તે અંગેના વર્ડનમાં સુધારણા.

વધુ સ્વીકૃતિ એ છે કે તેણે ફરિયાદમાં એવું જણાવ્યું ન હતું કે ઇમરાને તેને ફોન પર જણાવ્યું હતું કે તેઓએ આરોપીને ભાગી જતો જોયો હતો. આખરે, તે સ્વીકારે છે કે ઇમરાને માત્ર ફોન પર “તમારો ભાઈ માત્ર મોહમ્મદભાઈની લાટી પાસે લોહીલુહાણ સ્થિતિમાં પડેલો છે અને બીજું કંઈ નહીં” તેવું જણાવ્યું હતું.

પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના ૧૪૩ પર, આ સાક્ષીએ જણાવ્યું કે જ્યારે તે ડિસ્પેન્સરી પહોંચ્યો ત્યારે સોહીલ આવ્યો ન હતો પરંતુ તેણે તેને જોયો હતો. સોહીલે જઈને તેની મુલાકાત લીધી હતી પરંતુ તેમની વચ્ચે કોઈ વાતચીત થઈ ન હતી. સોહીલનું ઉપનામ રાજુ છે. સોહીલે ઘટના વિશે કંઈ પૂછ્યું ન હતું.

પોલીસે તે રાત્રે ડિસ્પેન્સરી ખાતે ૧૨:૪૫ વાગ્યાથી ૧:૦૦ વાગ્યાના અરસામાં ૧૦ થી ૧૫ મિનિટ માટે તેની પૂછપરછ કરી હતી. પોલીસે તેની પૂછપરછ કરી તે પહેલાં સોહીલભાઈ તેને મળ્યા હતા. પોલીસ દ્વારા પૂછપરછ કરવામાં આવે તે પહેલાં, તેને ઘટના વિશે કોઈની સાથે વાત કરવાની કોઈ તક મળી ન હતી.

નોંધ: ફરિયાદી અને ફરિયાદના પુરાવામાંથી ઉભરી આવતી આ સ્વીકૃતિઓ અને હકીકતો સ્પષ્ટપણે સાબિત કરે છે કે ફરિયાદ ૧૨:૪૫ વાગ્યાથી ૧:૦૦ વાગ્યાની વચ્ચે નોંધવામાં આવી હતી અને તે હકીકત ૧:૦૦ વાગ્યે ગુનો

જાહેર થયાની હકીકત દર્શાવતા રિપોર્ટ (આંક ૮૧/પાના ૬૪૧) માંથી સ્પષ્ટપણે ઉભરી રહી છે.

બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૨ / આંક ૪૬ – સોહીલ ઇકબાલભાઈ:

આ સાક્ષી પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી હોવાનો દાવો કરે છે અને જ્યારે તે તેની દુકાન બંધ કરીને તેના નિવાસસ્થાને જઈ રહ્યો હતો, ત્યારે તેણે ચાલતા-ફિરતા પાન શોપ પાસે ઇમરાનભાઈ (મૃતક) ની બૂમો સાંભળી અને તેણે ન્યૂ અલી ટિમ્બર ટર્નિંગ ગેટ પાસે તેનું એમ-૮૦ વાહન રોકી દીધું. તેનું વાહનપાર્ક કર્યા પછી, તે ઇમરાનભાઈ તરફ આગળ વધી રહ્યો હતો અને તેણે અજીમને ઇમરાનભાઈની ગરદન પર છરીનો ઘા મારતો અને મુરીલા ગેટ તરફ ભાગતો જોયો. તે ત્યાં પહોંચ્યો અને જ્યારે ઇમરાનભાઈ નીચે પડી રહ્યા હતા, ત્યારે તેણે તેને પકડી લીધો અને તેને સુવડાવી દીધો.

તેણે કાસમ મુસાભાઈ અને ચાલતા-ફિરતા પાન શોપના સમીર અડાને ત્યાં બેઠેલા જોયા અને તેણે તેમને કહ્યું “મારા ભાઈ ઇમરાનને છરીનો ઘા મારવામાં આવ્યો છે અને સમીર અડાએ આગની જગ્યા પાસે બેઠેલા છોકરાઓને બૂમ પાડી અને ઇમરાન થુથો, હુસેન શમા, મકબુલ અને અવેશ તે જગ્યાએ પહોંચ્યા”.૧

૦૮ વાહન આવ્યા પહેલા, રિયાઝભાઈ તેમની કુઝર કારમાં પસાર થઈ રહ્યા હતા અને બધાએ તેને ઇમરાનને કુઝર કારમાં સરકારી ડિસ્પેન્સરી લઈ જવા કહ્યું અને તેથી, રિયાઝે ઇમરાનને કુઝર કારમાં સરકારી હોસ્પિટલ પહોંચાડ્યો.

તે ભયભીત સ્થિતિમાં એમ-૮૦ વાહન પર તેના નિવાસસ્થાને ગયો. એક સત્તારભાઈ પાસેથી લિફ્ટ લીધા પછી તે હોસ્પિટલ પહોંચ્યો અને ઇમરાનનો ભાઈ ડિસ્પેન્સરી ખાતે હતો. તે જગ્યાએ, તેને શોએબભાઈ અને અન્ય વ્યક્તિઓ પાસેથી

જાણવા મળ્યું કે “ઈમરાનભાઈની તીક્ષ્ણ ધારદાર હથિયારથી હત્યા કરવામાં આવી છે અને આ ઈજા અજીમ દ્વારા કરવામાં આવી છે, જે મને જાણીતો હતો અને પોલીસને ફરિયાદ આપવામાં આવી હતી”.

તેની ઉલટતપાસના મુખ્ય લક્ષણો:

પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના ૧૫૫ પર, તે જણાવે છે કે જ્યારે તે તેની બજાજ એમ-૮૦ પર પસાર થઈ રહ્યો હતો, ત્યારે તેનું ધ્યાન પહેલીવાર ઈમરાન પર ગયું અને તે સમયે તે ઝપાઝપી કરી રહ્યો હતો. તેણે ૫ ફૂટના અંતરેથી શર્ટનો કોલર પકડીને ઝપાઝપી કરી રહ્યા હોવાનું જોયું હતું, તેમ છતાં, તેણે તેની બજાજ એમ-૮૦ રોકી ન હતી અને તેનું વાહન પાર્ક કરવા માટે આગળ વધ્યો હતો.

પાના ૧૫૭ પર, તે જણાવે છે, “જ્યારે મેં મારા ભાઈ ઈમરાનને જોયો અને બજાજ ૮૦ રોકી, ત્યારે મેં ઈમરાન સાથે શબ્દોની આપલે કરતા કોઈ વ્યક્તિને જોયો ન હતો અને ઈમરાન તે જગ્યાથી બે જગ્યાઓ દૂર પડી ગયો હતો જ્યાં તે ઝપાઝપી કરી રહ્યો હતો”.

તેણે ૧૦ થી ૧૨ મિનિટ સુધી ગુનાના સ્થળે રાહ જોઈ અને હુસેન તથા ઈમરાન અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે જેઓ જગ્યા પર આવ્યા હતા તેઓએ પૂછપરછ કરી કે તેને શું થયું. તે સમયગાળા દરમિયાન, તે ઈમરાનના કોઈપણ સંબંધને જાણતો ન હતો.

પાના ૧૫૮ પર, તે જણાવે છે, “હું રાત્રે આશરે ૧૨:૧૫ વાગ્યે હોસ્પિટલ પહોંચ્યો હતો અને હોસ્પિટલમાં ભાઈ શોએબને મળ્યો હતો. તેણે રાત્રે ૧૨:૧૫ વાગ્યે શોએબ સાથે વાત કરી હતી. શોએબે તેને કંઈ પૂછ્યું ન હતું, પરંતુ મેં

શોએબને પ્રશ્ન કર્યો હતો. જ્યારે તે હોસ્પિટલમાં શોએબને મળ્યો ત્યારે તેણે પોલીસને પણ જોઈ હતી”.

હોસ્પિટલ પહોંચ્યા પછી, પોલીસે પૂછપરછ કરી કે રાજુ કોણ છે અને તેણે પોલીસને જણાવ્યું કે “હું રાજુ છું”. ઘટના વિશે તેની આશરે ૫ થી ૧૦ મિનિટ સુધી પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી.

હોસ્પિટલ પહોંચ્યા પર, તેને કોઈ માહિતી ન હતી કે પોલીસ સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી છે, પરંતુ ૧૫ મિનિટ પછી, તેને જાણ થઈ કે શોએબભાઈએ પોલીસને ફરિયાદ આપી છે કારણ કે લોકો તે વિશે વાત કરી રહ્યા હતા.

હોસ્પિટલની તેની મુલાકાત અને પ્રથમ વખત શોએબભાઈને મળવા વિશેના ચોક્કસ પ્રશ્ન પર કે શું તેણે શોએબભાઈને ઘટના જોયા વિશે અથવા ગુનાના સ્થળે તેની હાજરી વિશે માહિતી આપી હતી, સાક્ષીએ તેને યાદ નથી તેમ જણાવીને જવાબ ટાળ્યો હતો. જો કે, તેણે ડિપોઝિશન આપીને સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું, “હોસ્પિટલ પહોંચ્યા પછી અને ઘટના જોયા પછી, જ્યારે પોલીસ પૂછપરછ કરી રહી હતી ત્યારે પહેલીવાર ખુલાસો કરવામાં આવ્યો હતો. તે સમયે પોલીસ દ્વારા કોઈ લેખિત નોંધ લેવામાં આવી ન હતી”.

તેણે પાના ૧૬૩ પર સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું કે ઘટનાના દિવસે જ્યારે તે મુસાભાઈની દુકાન પાસેથી પસાર થઈ રહ્યો હતો અને તેના ભાઈ ઇમરાને બૂમ પાડી હતી, ત્યારે તેનું ધ્યાન તેના ભાઈ પર ગયું ન હતું કારણ કે ત્યાં અંધારું હતું અને બધી દુકાનો બંધ હતી અને તેના વાહનમાં કોઈ પ્રકાશ ન હતો. આમ, ઇમરાન સાથે ઝપાઝપી થતી જોયા હોવાનું તેનું વર્ણન અસંભવિત હશે.

પાના ૧૬૫ પર, તે જણાવે છે કે જ્યારે તેના ભાઈને કુઝર કારમાં ડિસ્પેન્સરી લઈ જવામાં આવી રહ્યો હતો, ત્યારે એવું પૂછવામાં આવ્યું હતું કે જે વ્યક્તિએ તેને કારમાં બેસવા કહ્યું હતું તેણે તેના ભાઈને ઈજા પહોંચાડી છે કે નહીં પરંતુ તેણે ના પાડી કારણ કે તે ડરેલો હતો. સાક્ષીના પુરાવા અને તેની સ્વીકૃતિ કે બીજા દિવસે સાંજે નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું તે સ્પષ્ટપણે તેની હાજરી અને ઘટના જોયા વિશે ગંભીર શંકા ઊભી કરે છે. આ સાક્ષી અજીમ દ્વારા ઢાંકવામાં આવેલી શાલનો સંદર્ભ આપતો નથી. અન્ય એક સાક્ષીએ જણાવ્યું કે રાત્રે આશરે ૧૦:૧૫ થી ૧૦:૩૦ વાગ્યે સોહીલની દુકાન બંધ હતી.

૩.૧૦ ઉપરોક્ત રીતે, અપીલકર્તા આરોપીનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી શાહે ખાસ કરીને નિર્દેશ કર્યો છે કે મેડિકલ પુરાવાઓ મૌખિક પુરાવાઓના પ્રભાવને સંપૂર્ણપણે નકારી રહ્યા હોવાથી, કોઈપણ પ્રકારે એવું કહી શકાય નહીં કે અભિયોગ્ય પક્ષે અપીલકર્તા આરોપી સામે શંકાની અતીત રૂપે કેસ સાબિત કર્યો છે કારણ કે આવા પ્રકારના પુરાવાઓ પર આધાર રાખવો સલામત નથી જે દોષિત ઠેરવવાના હુકમને યોગ્ય ઠેરવવા માટે કોઈ વિશ્વાસ ધરાવતા નથી અને તેથી, જ્યારે અપીલકર્તા આરોપી સામેનો ચોક્કસ આરોપ જેની ટ્રાયલ ચલાવવામાં આવી છે અને ન્યાયિક નિર્ણય લેવામાં આવ્યો છે તે અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા શંકાની અતીત રૂપે સાબિત થયો નથી, ત્યારે તે અપીલકર્તા આરોપીને શંકાનો લાભ આપવા માટેનો યોગ્ય કેસ છે.

૩.૧૧ તેમની દલીલોને સમર્થન આપવા માટે, શ્રી શાહે નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે:

i. શ્રીમતી નગીન્દ્રા બાલા મિત્રા અને અન્ય વિરુદ્ધ સુનિલ ચંદ્ર રાય અને અન્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૬૦ સુપ્રીમ કોર્ટ ૭૦૬; i

- i. લલિુ માંઝી અને અન્ય વિરુદ્ધ ઝારખંડ રાજ્ય, (૨૦૦૩)૨ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૪૦૧;
- iii. નાગિન સોમા વિરુદ્ધ રાજ્ય, જી.એલ.આર. ૧૯૬૬ ૦ ૩૦૬;
- iv. મહાવીર સિંહ વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય, (૨૦૧૬)૧૦ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૨૨૦; અને
- v. હરબીર સિંહ વિરુદ્ધ શીશપાલ અને અન્ય, ૨૦૧૬ એસ.સી.સી. ઓનલાઈન એસ.સી. ૧૧૬૪;

આ નિર્ણયોનો સંદર્ભ આપીને અને અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં આવી ખામીઓ દર્શાવીને, શ્રી શાહે આખરે વિનંતી કરી છે કે અપીલકર્તા આરોપી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને મંજૂર કરીને દોષિત ઠેરવવાનો હુકમ રદ અને બાતલ કરવામાં આવે. ઉપરોક્ત નિર્ણયોની ચર્ચા આ ચુકાદાના પાછળના ભાગમાં કરવામાં આવશે.

૪. અપીલકર્તા આરોપી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા લેવામાં આવેલા સ્ટેન્ડનો વિરોધ કરવા માટે, વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી એલ.આર. પૂજારીએ સખતપણે દલીલ કરી છે કે દોષિત ઠેરવવાનો હુકમ પસાર કરવામાં વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી. શ્રી પૂજારીએ ખાસ કરીને દલીલ કરી છે કે અભિયોગ્ય પક્ષે આંખે દેખાયેલા તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓ રજૂ કરીને શંકાની અતીત રૂપે કેસ સાબિત કર્યો છે અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના આધારે, ચુકાદાના સાદા વાંચનમાંથી કોઈ ખામી કે ગેરકાયદેસરતા જણાતી નથી અને તેથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા અધિકારક્ષેત્રના ઉપયોગને ખોટો ઠેરવી શકાય નહીં. શ્રી પૂજારીએ દલીલ કરી છે કે મેડિકલ પુરાવા એ કોર્ટ માટે માત્ર એક અભિપ્રાયનો ટુકડો છે અને ડૉક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલા આવા અભિપ્રાયને અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓને નકારી કાઢવા માટે પવિત્ર સત્ય

તરીકે સ્વીકારી શકાય નહીં. પ્રસ્તુત કેસમાં, શ્રી પૂજારીએ રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તા આરોપીને ગુનાના આચરણ સાથે જોડવા માટે પૂરતી સામગ્રી ઉપલબ્ધ છે અને તેથી, માત્ર એટલા માટે કે જમી કરેલો મુદ્દામાલ દર્શાવવામાં આવેલી આ પ્રકારની ઇજાઓ પહોંચાડી શકતો નથી તેવો ડૉક્ટરનો અભિપ્રાય છે, તે એકમાત્ર સંજોગ અપીલકર્તા આરોપીને શંકાનો લાભ આપવાનો વિષય બની શકે નહીં. શ્રી પૂજારીએ દલીલ કરી છે કે આંક ૩૮ પર તપાસાયેલા બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૧-શોએબ ગફરભાઈ પટેલના પુરાવાના સ્વરૂપમાં રેકૉર્ડ પર ચોક્કસ આક્ષેપ આવી રહ્યો છે, જેને આંક ૪૬ પર તપાસાયેલા પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી એટલે કે બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૨-સોહીલ ઇકબાલભાઈના વર્ઝન દ્વારા સમર્થન મળે છે અને જ્યારે આ સ્ટાર સાક્ષીઓના પુરાવાને આંક ૫૧ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૩-ઈમરાન @ રાહુલ ઇકબાલ બનાની અને આંક ૬૪ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૫-રિયાઝ ઇકબાલભાઈ પારેખના સ્વરૂપમાં અન્ય આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓ દ્વારા સમર્થન મળે છે, ત્યારે કોઈપણ પ્રકારે એવું કહી શકાય નહીં કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓનું મૂલ્યાંકન કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે. તેનાથી વિપરિત, આ ચારેય સાક્ષીઓના પુરાવા અપીલકર્તા આરોપીને ગુનાના આચરણ સાથે જોડવા માટે પૂરતા છે અને કારણ કે આ માત્ર કોઈ અભિપ્રાય આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓથી અલગ હોવાના કારણે શંકાનો લાભ આપવાનો કેસ નથી, શ્રી પૂજારીએ દલીલ કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમમાં કોઈ અકુદરતીપણું, અનિયમિતતા કે ગેરકાયદેસરતા નથી જે યોગ્ય મનની એપિલકેશન અને પુરાવાઓના યોગ્ય વિશ્લેષણ પર આધારિત છે અને તેથી, અપીલને ફગાવી દેવા યોગ્ય છે.

૪.૧ શ્રી પૂજારીએ કોર્ટનું ધ્યાન એફ.એસ.એલ. ઓફિસર, આંક ૭૪ પર તપાસાયેલા બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨૧-નલિનકાંત નરસિંહભાઈ વ્યાસના પુરાવા તરફ પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના નંબર ૬૫૧ થી આગળ આંક ૮૦ પર

રેકૉર્ડ પર રજૂ કરાયેલા એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટ સાથેના સહસંબંધમાં દોરીને વધુમાં દલીલ કરી છે કે આ એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટ એફ.એસ.એલ. ઓફિસરના મેડિકલ પુરાવા સાથે સુસંગત છે. તેમના મતે, પોસ્ટમોર્ટમ નોંધમાં દર્શાવવામાં આવેલી ઇજાઓમાં તપાસ અધિકારી દ્વારા દોરવામાં આવેલા ઇન્કવેસ્ટ પંચનામા સાથે કોઈ વિરોધાભાસ જણાતો નથી અને તેથી, જ્યારે મૃતકના શરીર પર દર્શાવવામાં આવતી ઇજાઓને મેડિકલ પુરાવા તેમજ આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓ દ્વારા સારી રીતે સમર્થન મળે છે, ત્યારે એવું કહી શકાય નહીં કે દોષિત ઠેરવવાનો હુકમ કોઈપણ સ્વરૂપમાં અનિયમિત છે. શ્રી પૂજારીએ વધુમાં દલીલ કરી છે કે જો કે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ તેનું વધુ નિવેદન નોંધતી વખતે આરોપીને તેના બચાવને જણાવવા માટે એક વાજબી તક આપવામાં આવી હતી જેમાં અપરાધના સંજોગોનો ખુલાસો અને સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી હતી, તેમ છતાં તેનો લાભ લેવામાં આવ્યો નથી અને તેથી, કોઈપણ વિપરીત સામગ્રીની ગેરહાજરીમાં, એવું કહી શકાય નહીં કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવામાં કોઈ ભૂલ જણાય છે. શ્રી પૂજારીએ આપણું ધ્યાન સેરોલોજીકલ વિશ્લેષણના પરિણામ તરફ વધુમાં દોર્યું છે જેમાં ખાસ કરીને જાણવા મળ્યું છે કે કંટ્રોલ રેતી પર તેમજ છરી અને આરોપીના કપડા પર, મૃતકનું લોહી મળી આવ્યું છે. આ પુરાવાનો સંદર્ભ આપીને, શ્રી પૂજારીએ ખાસ કરીને રજૂઆત કરી છે કે માત્ર એટલા માટે કે કેટલાક સાક્ષીઓ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને સમર્થન આપી રહ્યા નથી, એવું કહી શકાય નહીં કે અપીલકર્તા આરોપીના અપરાધને સ્થાપિત કરતા કોજન્ટ પુરાવા પર આધાર રાખવામાં કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી છે. શ્રી પૂજારીએ વધુમાં દલીલ કરી છે કે અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા અનેક સાક્ષીઓની તપાસ કરવાની અપેક્ષા નથી પરંતુ તે મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીઓની તપાસ કરવાની ફરજથી બંધાયેલ છે અને સ્ટાર સાક્ષીઓની તપાસ કરીને ઉપરોક્ત કસરત પહેલેથી જ હાથ ધરવામાં આવી છે અને તેથી, જ્યારે મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીઓ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસનું ચોક્કસ સમર્થન કરી રહ્યા છે, ત્યારે એવું કહી શકાય નહીં કે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી છે અને

તેથી, શ્રી પૂજારીએ અપીલકર્તા આરોપી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને ફગાવી દેવા માટે કોર્ટને વિનંતી કરી છે.

જ.૨ તેમની રજૂઆતોને યોગ્ય ઠેરવવા માટે, શ્રી પૂજારીએ સાક્ષીઓના ડિપોઝિશન તરફ આપણું ધ્યાન ફરીથી દોર્યું છે જેની સુવિધા અપીલકર્તાના વિદ્વાન એડવોકેટની સુનાવણી વખતે આપણને મળી હતી અને તે ડિપોઝિશનને ધ્યાનમાં લઈને, શ્રી પૂજારીએ રજૂઆત કરી છે કે દોષિત ઠેરવવાનો હુકમ પસાર કરવામાં વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી નથી. શ્રી પૂજારીએ દલીલ કરી છે કે રેકૉર્ડ પરના મહત્વપૂર્ણ પુરાવાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને યોગ્ય મનની એપ્લિકેશન પછી પર્યાપ્ત અને યોગ્ય કારણો આપવામાં આવ્યા છે અને તેથી, જ્યારે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરીને આ પ્રકારનો કારણોસરનો હુકમ પસાર કરવામાં આવે છે, ત્યારે તેમાં હસ્તક્ષેપ કરવા યોગ્ય નથી. શ્રી પૂજારીએ વધુમાં દલીલ કરી છે કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓના સમૂહ વાંચન પર, જ્યારે રેકૉર્ડ પર કોઈ અન્ય વિપરીત કોજન્ટ પુરાવો ઉપલબ્ધ ન હોય, ત્યારે ડૉક્ટરના અભિપ્રાયનો એકમાત્ર સંજોગ, જે અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને અલગ દિશામાં લઈ જઈ રહ્યો છે, તેને અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં ગંભીર શંકા ઊભી કરવા માટે ઉપયોગમાં લઈ શકાતો નથી અને વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા કોઈ ભૂલ કરવામાં આવી ન હોવાની ગેરહાજરીમાં, કોઈપણ અપીલ પર વિચાર કરવો જોઈએ નહીં.

જ.૩ શ્રી પૂજારીએ ત્યારબાદ આ કોર્ટ તેમજ માનનીય સર્વોચ્ચ અલાદત દ્વારા આપવામાં આવેલા કેટલાક નિર્ણયો પર આધાર રાખવાનો પ્રયાસ કર્યો છે અને દલીલ કરી છે કે આ એવો યોગ્ય કેસ નથી જેમાં દોષિત ઠેરવવાના હુકમમાં ખતેલ પહોંચાડવાની જરૂર હોય. આ નિર્ણયો છે:

i. ચાકો ઉર્ફે અણિયાન કુંજુ અને અન્ય વિરુદ્ધ કેરળ રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૨૦૦૪ સુપ્રીમ કોર્ટ ૨૬૮૮;

- ii. ઈકબાલ મૂસા પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, (૨૦૧૧)૨ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૧૯૮;
- iii. વાહાજી રવાજી ઠાકોર અને અન્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૦૩(૩) જી.એલ.એચ. ૨૮૩;
- iv. કાઠી ભારત વજસુર અને અન્ય વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૨૦૧૨ સુપ્રીમ કોર્ટ ૨૧૬૩;
- v. ગુરા સિંહ વિરુદ્ધ રાજસ્થાન રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૨૦૦૧ સુપ્રીમ કોર્ટ ૩૩૦;
- vi. દરબારા સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૨૦૧૩ સુપ્રીમ કોર્ટ ૮૪૦; અને
- vii. કાવસ જહાંગીર મામાબુવાલા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૦૦(૧) જી.એલ.આર. ૪૧૮ (૧૯૯૯(૨) જી.એલ.એચ. ૪૨૯).

જો કે, પ્રસ્તુત ચુકાદામાં યોગ્ય તબક્કે તેની ચર્ચા કરવામાં આવશે અને વિચારણા કરવામાં આવશે. આ નિર્ણયોનો સંદર્ભ આપ્યા પછી, આજરે શ્રી પૂજારીએ ચુકાદો અને હુકમની પુષ્ટિ કરીને અપીલને ફગાવી દેવા માટે કોર્ટને વિનંતી કરી છે.

પ. વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી પૂજારી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા નિર્ણયોના કાઉન્ટરમાં, અપીલકર્તા આરોપી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એ.ડી. શાહે તેમના દ્વારા લેવામાં આવેલા સ્ટેન્ડને સ્થાપિત કરવા માટે નીચેના વધુ બે નિર્ણયો ટાંક્યા છે:

- i. જગદીશસિંહ @ મુન્નો રણજીતસિંહ @ રાણુભા જાડેજા વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય, ૨૦૧૬(૩) જી.એલ.એચ. ૧૬૭; અને
- ii. સરવાન સિંહ અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, એ.આઈ.આર. ૧૯૭૬ સુપ્રીમ કોર્ટ ૨૩૦૪.

૬. સંબંધિત પક્ષો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટને સાંભળ્યા પછી અને વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા દોષિત ઠેરવવાના ચુકાદા અને હુકમમાંથી પસાર થયા પછી, કાનૂની ફરજ તરીકે કોર્ટ દ્વારા સાક્ષીઓના પુરાવાઓનું સ્વતંત્ર મૂલ્યાંકન કરવાનું જરૂરી છે.

૭. ફોજદારી ટ્રાયલનો મુખ્ય સિદ્ધાંત એ છે કે અભિયોગ્ય પક્ષે શંકાની અતીત રૂપે કેસ સ્થાપિત કરવો પડશે અને આરોપીના અપરાધને સાબિત કરવા માટે, અભિયોગ્ય પક્ષે એવા દોષરહિત પદાર્થો રજૂ કરવા પડશે જે ગુનાની સ્થાપના સિવાય કોઈ તર્કસંગત અલગ દ્રષ્ટિબિંદુ આપશે નહીં અને તેથી, માત્ર કડક પુરાવાના આધારે જ ફોજદારી ટ્રાયલ દરમિયાન આરોપીનો અપરાધ સ્થાપિત કરી શકાય છે. અનેક નિર્ણયો દ્વારા સ્થિર થયેલા આ પ્રસ્તાવને ધ્યાનમાં રાખીને, કોર્ટે દોષરહિત સ્તરે પુરાવાઓનું મૂલ્યાંકન અને વિશ્લેષણ કરવું પડશે અને એવા નિર્ણય પર પહોંચવું પડશે જે શંકાની અતીત રૂપે અપરાધ સ્થાપિત કરે. આ સંદર્ભમાં, સ્વતંત્ર રીતે પુરાવાઓ સાથે વ્યવહાર કરતા પહેલા, આપણે એ પરીક્ષણ કરવા માટે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા તારવવામાં આવેલા તારણો પર વિચાર કરવો અને તેમાંથી પસાર થવું યોગ્ય માનીએ છીએ કે આવા તારણો ઉપરોક્ત પ્રસ્તાવ સાથે સુસંગત છે કે નહીં.

૮. પ્રસ્તુત કેસમાં ટ્રાયલ કોર્ટે એવું તારણ કાઢ્યું છે કે અપીલકર્તા આરોપી દ્વારા સતત આપવામાં આવતી માત્ર શંકા અને ધમકીના આધારે આરોપીનું નામ આપવામાં આવ્યું છે. અલબત્ત, ટ્રાયલ કોર્ટે ત્યારબાદ અવલોકન કર્યું છે કે આવા પ્રકારની ધમકીના કારણે મૃતક અથવા તેના ભાઈ દ્વારા પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ કોઈ ફરિયાદ નોંધાવી હોવાનું દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર કંઈપણ જણાતું નથી. ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદી અને સાક્ષીના આચરણની પણ તપાસ કરી છે પરંતુ ત્યારબાદ ચુકાદાના

ફકરા નંબર ૧૬ માં તેમાં કંઈપણ અફુદરતી જણાયું નથી કારણ કે સાક્ષીની ઉંમર આશરે ૨૦ વર્ષની નાની વયની હતી.

૯. આંક ૫૧ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૩-ઈમરાન @ રાહુલ ઈકબાલ બનાનીના પુરાવાઓનું વર્ણન કર્યા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે એવું તારણ કાઢ્યું છે કે સિમેન્ટ રોડ પર ઘટનાસ્થળની નજીક લોહીના ડાઘ મળી આવ્યા હતા અને આ સાક્ષી દ્વારા અન્ય વ્યક્તિઓ સાથે એ પણ નોંધવામાં આવ્યું હતું કે અપીલકર્તા આરોપી તાપણાના સ્થળે આવ્યો હતો, પરંતુ ત્યારબાદ અવલોકન કર્યું કે તે જગ્યાથી ઘટનાસ્થળ જોઈ શકાતું નથી. આંક ૫૮ પર હજુ બીજા બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૪-હુસેનભાઈ અબુભાઈ શમાના આધારે ટ્રાયલ કોર્ટે વધુમાં તારણ કાઢ્યું છે કે આ સાક્ષીએ અપીલકર્તા આરોપીને છરીથી સજ્જ જોયો છે અને રાજકોટમાં અગાઉની ઘટના બનવાના કારણે અજીમ અને શોએબ વચ્ચેની દુશ્મનાવટ વિશે પણ માહિતી છે. આ સાક્ષીના પુરાવાથી વધુમાં ખુલાસો થયો છે કે સમીર અડા દ્વારા કરવામાં આવેલી બૂમોના કારણે જ તેણે છરી સાથે આરોપીને જોયો હતો. અલબત્ત, પોલીસ સમક્ષ તેના દ્વારા કયા પ્રકારની છરીનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું નથી. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના આધારે, ટ્રાયલ કોર્ટે ચુકાદાના ફકરા નંબર ૧૭ માં વધુમાં અવલોકન કર્યું છે કે સાક્ષીઓ હુસેન અબુ, ઈમરાન, સોહીલ અને પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓની ગવાહી પર અવિશ્વાસ કરવાનું કોઈ કારણ નથી.

૧૦. પુરાવાઓની વધુ પ્રશંસા પર, ટ્રાયલ કોર્ટે ચોક્કસપણે એવું તારણ કાઢ્યું છે કે ઉપર જણાવેલા બે સાક્ષીઓ એટલે કે હુસેન અને ઈમરાન કે જેઓ છરી સાથે ભાગી રહેલા અપીલકર્તા આરોપી તરફ ચોક્કસ આંગળી ચીંધી રહ્યા છે, તેમના પુરાવા પર વિશ્વાસ કરી શકાય છે અને તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે એવું તારણ કાઢ્યું છે કે માત્ર એટલા માટે કે સાક્ષીઓ સંબંધો ધરાવે છે, રસ ધરાવતા સાક્ષીઓ હોવાના કારણે તેમની ગવાહીને નકારી કાઢવા માટે તે એકમાત્ર આધાર બની શકે નહીં. ટ્રાયલ કોર્ટે એ પણ

તારણ કાઢ્યું છે કે સમીર અડાની તપાસ ન કરવી એ કોઈ પરિણામ લાવતી નથી કારણ કે અન્ય સાક્ષીઓ દ્વારા અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને કોજન્ટ રીતે સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે અને તેથી, પુરાવાઓના મૂલ્યાંકનના આધારે, ટ્રાયલ કોર્ટે એવું તારણ કાઢ્યું છે કે અપીલકર્તા આરોપી નિર્દોષ વ્યક્તિ છે તેવું માનવું શક્ય નથી.

૧૧. ટ્રાયલ કોર્ટની વિનંતી પર મેડિકલ પુરાવાઓ વિશે પુરાવાઓની વધુ તપાસ પર, એવું તારણ કાઢવામાં આવ્યું છે કે અપીલકર્તા આરોપી દ્વારા ગંભીર ઈજા પહોંચાડવામાં આવી હતી અને કાપેલા ઘા/સ્ટેબ વૂંડના કદનું વર્ણન કર્યા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે એવું માન્યું છે કે માત્ર ખામીયુક્ત તપાસ હોવાના કારણે અપીલકર્તા આરોપીને કોઈ લાભ આપવો શક્ય નથી. છરીના ઉપયોગ અને તેના કદ સંબંધિત પુરાવાઓની તપાસ કર્યા પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ જજે તારણ કાઢ્યું છે કે માત્ર છરી/હથિયારની લંબાઈ સંપૂર્ણ ન હોવાના કારણે, આરોપીને શંકાનો લાભ આપવા માટે તે ગવાહીને નકારી શકાય નહીં. ટ્રાયલ કોર્ટે વધુમાં તારણ કાઢ્યું છે કે મેડિકલ પુરાવાઓ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને સંપૂર્ણપણે નકારી રહ્યા છે અને તેથી, ચુકાદાના ફક્ત નંબર ૨૨ માં અવલોકન કર્યા મુજબ રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ અન્ય પુરાવાઓના વર્ણનને નકારી શકાય તેમ નથી.

૧૨. પ્રસ્તુત કેસમાં ટ્રાયલ કોર્ટે વધુમાં તારણ કાઢ્યું છે કે પંચનામાનું સ્થળ એ હકીકત ઉજાગર કરે છે કે પ્રશ્નવાળી ઘટના બની છે અને અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવેલું ઘટનાસ્થળ એવું સ્થળ છે જેને અવિશ્વસનીય ગણી શકાય નહીં અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓના આધારે એવું તારણ કાઢવામાં આવ્યું છે કે ઘટનાસ્થળ બદલાઈ રહ્યું નથી અથવા તે દિશામાં માનવું શક્ય નથી. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા એ પણ જાણવા મળ્યું છે કે રેતીની સામગ્રીનું એકત્રીકરણ જે વિશ્લેષણ માટે મોકલવામાં આવ્યું છે તે અભિયોગ્ય પક્ષ તેમજ સ્વતંત્ર સાક્ષીઓના કેસને સમર્થન આપી રહ્યું છે. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ તપાસ પર, એવું પણ તારણ કાઢવામાં આવ્યું

છે કે મૃતક અને ભાઈની અપીલકર્તા આરોપી સાથે અગાઉની દુશ્મનાવટ હોવાની હકીકત રેકૉર્ડ પરથી ઉભરી રહી છે અને તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે, આંક ૯૧ પર ઉત્પાદિત કરવામાં આવેલી ફરિયાદની પ્રમાણિત નકલની તપાસ પર, એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી છે કે અપીલકર્તા આરોપી દ્વારા ભાઈ અને મૃતક સાથે નિર્વિવાદ દુશ્મનાવટ હતી અને ઉત્પન્ન થયેલી સમાધાનની વાતોએ કોઈ ફળદાયી પરિણામ મેળવ્યું ન હતું અને તેથી, ચુકાદાના પેરાગ્રાફ ૨૬ માંથી સ્પષ્ટપણે દેખાતા આ પાસાને પણ ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો હતો.

૧૩. ટ્રાયલ કોર્ટે ઘટનાસ્થળના સાક્ષીઓની ગવાહી અને સંબંધિત સમયે પ્રભુત્વ ધરાવતા વાતાવરણના મુદ્દાની વધુ તપાસ કરી છે અને બંને પક્ષના તે વર્જનને અસ્વીકાર કર્યો છે કે જ્યારે ઘટના બની ત્યારે અંધારું હતું જેના કારણે કોઈના ચહેરા જોઈ શકાયા ન હતા અને તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે એવું માન્યું છે કે સ્વતંત્ર સાક્ષીઓએ અપીલકર્તા આરોપીને જગ્યા પરથી ભાગી જતો જોયો છે જે ગવાહી સ્વીકાર્ય હોવાનું જણાયું છે અને સમગ્ર પુરાવાના અંતિમ વિશ્લેષણે ટ્રાયલ કોર્ટને એવું માનવા અને અંતિમ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે પ્રેરિત કર્યું છે કે અપીલકર્તા આરોપીએ મૃતકને હથિયારથી ઈજા પહોંચાડી છે જેના પરિણામે મૃતકનું મૃત્યુ થયું છે અને આ કેસ અપીલકર્તા આરોપી સામે સાબિત થયો હોવાનું તારવવામાં આવ્યું છે જે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ચુકાદાના ફક્ત નંબર ૨૭ માં ખાસ કરીને રાખવામાં આવ્યું છે. આ એવા તારણો છે જે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તારવવામાં આવ્યા છે. શું આ તારણો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓ સાથે સુસંગત છે અને તેનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કહી શકાય કે નહીં તે પ્રસ્તુત અપીલમાં વિવાદનો વિષય છે. તેથી, આ પરિસ્થિતિનો સામનો કરવા માટે, વર્તમાન તથ્ય પરિસ્થિતિમાં પુરાવાઓનું સ્વતંત્ર વિશ્લેષણ પણ વોરંટ કરે છે.

૧૪. ફોજદારી ટ્રાયલ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, કોર્ટે અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા રેકૉર્ડ પર ઉત્પાદિત કરવામાં આવેલા દરેક પુરાવાનું સૂક્ષ્મતાથી મૂલ્યાંકન કરવું પડશે

કારણ કે અભિયોગ્ય પક્ષ કાનૂની રીતે શંકાની અતીત રૂપે કેસ સ્થાપિત કરવા માટે બંધાયેલ છે. અભિયોગ્ય પક્ષ પર નાખવામાં આવેલા આ બોજને વધારાના સંજોગોના અસ્તિત્વને દર્શાવીને અને ઘટાડાના સંજોગોની પરિણામી ગેરહાજરી દ્વારા દૂર કરવો પડશે. આ કાનૂની ફરજ અને બોજ બજાવતી વખતે, અભિયોગ્ય પક્ષે માત્ર શંકાની અતીત રૂપે તેના કેસને સ્થાપિત કરવાનો નથી પરંતુ ગુનાનું આચરણ અને વધારાના સંજોગો કે જે કેસ આરોપીના સ્થાપિત અપરાધમાં આવે છે તેવા અનુમાન તરફ દોરી જાય છે તેને પણ સાબિત કરવાના છે. ટ્રાયલ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે કોર્ટે અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા જે રીતે ફરજ બજાવવાની છે તેને ધ્યાનમાં લેવી પડશે. આ સંજોગોને ધ્યાનમાં રાખીને, નિષ્કર્ષ પર પહોંચતી વખતે, કોર્ટે એવા ટ્રીટ કાયદાને પણ ધ્યાનમાં લેવો પડશે કે મેડિકલ પુરાવા અને આંખે દેખાયેલા પુરાવા વચ્ચેના નાના તફાવતો બાદમાંની ગોપનીયતાને છીનવી લેતા નથી. જો કે, જ્યાં સુધી મેડિકલ પુરાવા તેના શબ્દોમાં અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા પ્રક્ષેપિત શક્યતાને સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢવા સુધી આગળ ન વધે, ત્યારે સાક્ષીઓની ગવાહીની વધુ સાવધાની સાથે તપાસ કરવી પડશે અને તેથી, આ સંજોગોના સમૂહ હેઠળ, જો પ્રસ્તુત કેસને જોવામાં આવે, તો અંતિમ નિષ્કર્ષ મેળવવામાં અને કોઈપણ અસંગતતા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા દર્શાવવામાં આવી છે કે નહીં તેનું પરીક્ષણ કરવામાં દરેક ગવાહીનું પોતાનું મહત્વ છે.

૧૫. માનનીય સર્વોચ્ચ અલાદતે એ.આઈ.આર. ૨૦૧૦ સુપ્રીમ કોર્ટ ૫૮૯(૧) માં નોંધાયેલા ગામિની બાલા કોટેશ્વર રાવ અને અન્ય વિરુદ્ધ આન્ધ્ર પ્રદેશ રાજ્યના કેસમાં તે સંદર્ભમાં સિદ્ધાંત તારવ્યો છે. તે કેસ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, એવું અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું છે કે કાયદામાં સમજનારા શબ્દ "અસંગત" (પર્વર્સ) નો અર્થ "પુરાવાના ભારની વિરુદ્ધ" એવો થાય છે અને તે હેતુસર, સ્વતંત્ર તપાસ, જે અનુમતિ યોગ્ય છે, તે કોર્ટ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવશે. સૌ પ્રથમ, જો આપણે

મેડિકલ પુરાવાઓ જોઈએ, તો અગાઉ જણાવ્યું તેમ, ત્રણ મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીઓની ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તપાસ કરવામાં આવી હોવાથી તેમની પર વિચાર કરવો પડશે.

૧૬. અભિયોગ્ય પક્ષે ડૉ. એસ.ડી. માંડવિયાની આંક ૧૫ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧ તરીકે તપાસ કરી છે. આ ડૉક્ટરે ડિપોઝિશન આપી છે કે જ્યારે તે ૦૫/૧૨/૨૦૧૧ ના રોજ સીએવી કલાવડ ખાતે મેડિકલ ઓફિસર તરીકે ફરજ પર હતો, ત્યારે કલાવડ પોલીસ સ્ટેશનના પીએસઓ દ્વારા અપીલકર્તા આરોપી અજીમને સાંજે આશરે ૬:૩૦ વાગ્યે તેનું લોહીનું નમૂનો લેવા માટે લાવવામાં આવ્યો હતો અને તેનું લોહીનું નમૂનો લીધા પછી, સીલ લગાવીને પીએસઓને સોંપવામાં આવ્યું હતું. ઉલટતપાસમાં આ મેડિકલ ઓફિસરે સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે આરોપીનું લોહીનું નમૂનો લેતા પહેલા, જો કે જરૂરી હતું, તેમ છતાં લેખિતમાં કોઈ સંમતિ લેવામાં આવી ન હતી. આ ઉપરાંત, આ મેડિકલ ઓફિસર એ જાણતો ન હતો કે લોહીનું નમૂનો લેતા પહેલા લાવવામાં આવેલા અપીલકર્તા આરોપીનું સત્યાપન કાગળો પર નોંધવાનું હતું કે નહીં અને તેથી આ પ્રકારનું કોઈ સત્યાપન હાથ ધરવામાં આવ્યું ન હતું કે કોઈપણ મેડિકલ કાગળો પર નોંધવામાં આવ્યું ન હતું. આ મેડિકલ ઓફિસરે ખુલ્લેઆમ સ્વીકાર્યું છે કે તેની કારકિર્દીમાં આ પ્રકારનું લોહીનું નમૂનો લેવાની ઘટના પહેલીવાર બની છે. આ સાક્ષીએ તેની ગવાહીમાં વધુમાં જણાવ્યું છે કે તે સાચું છે કે શરીરમાંથી લોહીનું નમૂનો લીધા પછી, જ્યાં સુધી કોઈ પ્રિઝર્વેટીવ કે એન્ટી-કોમ્પીયુલન્ટ લાગુ ન કરવામાં આવે ત્યાં સુધી લોહી થોડી જ ક્ષણોમાં તેનું મૂળભૂત પાત્ર ગુમાવી દે છે. આ મેડિકલ ઓફિસરે તેની ઉલટતપાસમાં ખાસ કરીને સ્વીકાર્યું છે કે એન્ટી-કોમ્પીયુલન્ટ અને પ્રિઝર્વેટીવ ઉમેરવું ખૂબ જ જરૂરી છે પરંતુ તે બિલકુલ ઉમેરવામાં આવ્યું નથી કે ન તો સંબંધિત કાગળોમાં કોઈ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે અને તેથી, આ ઉલટતપાસના આધારે, એવું ઉજાગર થાય છે કે અપીલકર્તા આરોપીનું જે લોહીનું નમૂનો એકત્રિત કરવામાં આવ્યો છે તે

ઉપરોક્ત પદ્ધતિથી લેવામાં આવ્યો છે જે અંતિમ વિશ્લેષણ માટે સલામત ન હોઈ શકે.

૧૭. અભિયોગ્ય પક્ષે હજુ બીજા મેડિકલ ઓફિસર, ડૉ. રોહિત પોપટભાઈ નાકુમને આંક ૧૯ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨ તરીકે તપાસ્યા છે. આ સાક્ષીના પુરાવાથી એવું ઉજાગર થાય છે કે જ્યારે ૨૫/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ સીએચસી સેન્ટર ખાતે શવ લાવવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે અનેક સગા સંબંધીઓ દ્વારા તેને લાવવામાં આવ્યું હતું જ્યાં પોલીસે ઇન્કવેસ્ટ પંચનામો અને પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણ કરવા માટેના જરૂરી ફોર્મ સોંપ્યા હતા. આ સાક્ષીએ વધુમાં ડિપોઝિશન આપી છે કે ૨૬/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ સવારે ૧૦:૪૦ વાગ્યે, પોસ્ટમોર્ટમ શરૂ થયું જે બપોરે આશરે ૧૨:૫૫ વાગ્યે પૂર્ણ થયું. મુખ્ય તપાસમાં આ મેડિકલ ઓફિસરે ડિપોઝિશન આપી છે કે આ પ્રકારની ઇજા, જે મૃતકના શરીર પર દર્શાવવામાં આવી છે, તે તીક્ષ્ણ ધારદાર હથિયાર દ્વારા થઈ શકે છે. મેડિકલ ઓફિસરે તેમના પુરાવામાં વધુમાં જણાવ્યું કે મૃતકના કપડા પર લોહીના ડાઘ મળી આવ્યા છે અને મૃતકના ચહેરા પર પણ તે મળી આવ્યા હતા. આ મેડિકલ ઓફિસર દ્વારા ખાસ કરીને ચિહ્નિત કરવામાં આવેલી ઇજાઓ નીચે મુજબના સ્વરૂપમાં છે:

" – ગરદન પર સ્ટેબ વૂન્ડ, મધ્ય રેખાની બરાબર લેટરલ. ડાબી બાજુ
[૨ ઇંચ x ૦.૫ ઇંચ x ૮ ઇંચ (લંબાઈ x પહોળાઈ x ઊંડાઈ)].

દિશા ગરદનની ઉપરની ડાબી બાજુથી જમણી છાતીના ઉપરના,
મધ્ય ભાગ તરફ.

સ્ટેબ વૂન્ડની નજીક આંતરિક રીતે ભારે રક્તસ્ત્રાવ.

કિનારીઓ એકદમ તીક્ષ્ણ છે.

મધ્યમાં મહત્તમ નુકસાન. ઘાનો ભાગ બંને છેડેથી ખુલ્લો છે."

ઉપરોક્ત ઇજાઓ ઉપરાંત, આ ડૉક્ટર સાક્ષીએ છાતીના સ્ટર્નમનો કાપ જોયો છે અને ફેફસાંના મધ્ય ભાગ સુધી કાપ જોયો છે જે પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણમાં વિગતવાર વર્ણવવામાં આવ્યો છે. આ મેડિકલ ઓફિસર દ્વારા દર્શાવવામાં આવેલી ઉપરોક્ત ઇજાઓને જોતા, ડૉક્ટરે મુખ્ય તપાસમાં અભિપ્રાય આપ્યો કે આ ઇજાઓ તીક્ષ્ણ ધારદાર હથિયાર દ્વારા થઈ શકે છે પરંતુ શવમાંથી કોઈ વિસ્સેરા લેવામાં આવ્યો હોવાનું જણાવાતું નથી.

૧૮. કેસ સાબિત કરવાના હેતુસર, અભિયોગ્ય પક્ષે આ મેડિકલ ઓફિસરને અભિયોગ્ય પક્ષના સાક્ષી તરીકે રજૂ કર્યા છે. પરંતુ તેમની ઉલટતપાસમાં, જે વિગતવાર કરવામાં આવી છે, શરીર અને તેના પરની ઇજાઓમાંથી નીચેના સંજોગો મળી આવ્યા છે. આ મેડિકલ ઓફિસરે, ઇજાઓને જોતા, ખાસ કરીને અભિપ્રાય આપ્યો કે આ પ્રકારની ઇજાઓ બંને બાજુએ તીક્ષ્ણ કિનારીઓ ધરાવતા પદાર્થ/હથિયાર દ્વારા થઈ શકે છે. આ ડૉક્ટરે વધુમાં અભિપ્રાય આપ્યો કે જો ઉપયોગમાં લેવાયેલું હથિયાર એક બાજુ બોથડ કિનારી અને બીજી બાજુ તીક્ષ્ણ કિનારી ધરાવતું હોય, તો બંને કિનારીઓ પર સ્વચ્છ કાપ હોઈ શકે નહીં. એક બાજુ સ્વચ્છ કાપ ઇજા હશે જ્યારે ઘાની બીજી બાજુ રફનેસ અથવા ખરબચડા પ્રકારની કિનારી હશે. આ મેડિકલ ઓફિસરે એ પણ સ્પષ્ટપણે અભિપ્રાય આપ્યો કે પોલીસે ક્યારેય હથિયાર બતાવ્યું ન હતું કે ન તો કોઈ અભિપ્રાયની માંગણી કરી હતી પરંતુ તેમ છતાં ખાસ કરીને જણાવ્યું કે શરીર પર દર્શાવવામાં આવેલી ઇજાઓ તીક્ષ્ણ કિનારીઓ અને માર્જિન ધરાવે છે અને તેણે કોઈ ખરબચડી કે રફનેસ કિનારી જોઈ નથી અને તેથી, ખાસ કરીને અભિપ્રાય આપ્યો કે આ બંને બાજુએ તીક્ષ્ણ કિનારીઓ ધરાવતા હથિયાર દ્વારા જ થયું હોવું જોઈએ. આ ડૉક્ટરના પુરાવાના અનુસંધાનમાં, ફકરા નંબર ૧૮ માં ખાસ કરીને ડિપોઝિશન આપવામાં આવી છે કે

તે સાચું છે કે જો હથિયાર શરીરની અંદર તેના હેન્ડલ સુધી ઘૂસી ગયું હોય તો અનિયમિત ઇજાઓ પ્રતિબિંબિત થશે જે અહીં મૃતકના શરીર પર પ્રતિબિંબિત થતી નથી. ડૉક્ટરે સ્ટેબ વૂન્ડની તપાસ કર્યા પછી વધુમાં સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું કે ઘાની ઊંડાઈ ૮ ઇંચ હતી અને ત્યારબાદ અભિપ્રાય આપ્યો કે હથિયારની લંબાઈ કાં તો ૮ ઇંચ અથવા વધુ હોવી જોઈએ. આ ડૉક્ટર સાક્ષીએ મુદ્દામાલ છરીનું વધુ મૂલ્યાંકન કર્યું છે અને જણાવ્યું છે કે જો કે તેણે હથિયારની લંબાઈ માપી નથી પરંતુ ખાસ કરીને જણાવ્યું છે કે ૬ ૧/૨ ઇંચની બ્લેડ સાથે, છરી અંદાજે ૮ ઇંચ ઊંડાઈનો ઘા પહોંચાડી શકતી નથી અને તેથી, એવું લાગે છે કે આ મેડિકલ ઓફિસરે સ્પષ્ટપણે અભિપ્રાય આપ્યો છે કે ઉપયોગમાં લેવાયેલું હથિયાર ૮ ઇંચથી વધુ લંબાઈની બ્લેડ ધરાવતું હોવું જોઈએ અને ફરીથી તે બંને બાજુએ તીક્ષ્ણ કિનારી ધરાવતું હોવું જોઈએ અને આ અભિપ્રાય મૃતકના સ્ટેબ વૂન્ડની તપાસના આધારે પ્રતિબિંબિત થાય છે.

૧૯. હવે આપણે રેકૉર્ડ પરની અન્ય સામગ્રીઓ સાથે આ મેડિકલ ઓફિસરોના પુરાવાઓનું તદ્દનુસાર વિશ્લેષણ કરી શકીએ છીએ એટલે કે એફ.એસ.એલ. ઓફિસરના પુરાવા, જે પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના ૨૧૫ પર પ્રતિબિંબિત થાય છે. આંક ૭૪ પર તપાસાયેલા શ્રી નલિનકાંત નરસિંહભાઈ વ્યાસ, બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨૧ ને પ્રથમ માહિતી અહેવાલના સંબંધમાં એટલે કે આ કેસ સાથે સંબંધિત ગુનાના સ્થળને જોવાના હેતુસર ૨૬/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ સવારે આશરે ૪:૩૦ વાગ્યે પોલીસ દ્વારા બોલાવવામાં આવ્યા હતા અને તેના અનુસંધાનમાં, આ એફ.એસ.એલ. ઓફિસર તે જગ્યાએ ગયા જ્યાં, પ્રાથમિક તપાસ પર, તેમને સિમેન્ટ રોડ પર રેતી પર લોહી મળી આવ્યું અને આ રેતી કંટ્રોલ રેતી તરીકે એકત્રિત કરેલી અને વધુ વિશ્લેષણ માટે મોકલેલી કૃષિ રેતી હોવાનું જણાયું. તેમની ઉલટતપાસમાં, તેમણે જણાવ્યું છે કે જે લોહી મળી આવ્યું હતું, તે આશરે એક ફૂટની ત્રિજ્યામાં ફેલાયેલું હતું, પરંતુ ઘટના બનતી વખતે યોગ્ય પ્રકાશ હતો કે નહીં તે અંગે તેઓ કોઈ અભિપ્રાય આપી રહ્યા નથી. આ એફ.એસ.એલ. ઓફિસરે તેમની

ઉલટતપાસમાં ખાસ કરીને સ્પીકાર્યું છે કે સિમેન્ટ રોડ પર રેતીનો ઢગલો હતો અને આંક ૭૬ ના દસ્તાવેજમાં, તેમણે પીએસઆઈ સાથેની તેમની મુલાકાત વિશે તેમની સહી મૂકી નથી. તેથી, આ સાક્ષીનું માત્ર પ્રતિબિંબ એ છે કે રેતીનો ઢગલો હતો પરંતુ તેમને જાણવા મળ્યું કે લોહીના ડાઘ હતા. હવે આ મેડિકલ અને વૈજ્ઞાનિક પુરાવાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા સંબંધિત દસ્તાવેજ પુરાવાઓના સંદર્ભમાં આ ગવાહી જોવાની છે અને તે હેતુસર, સૌ પ્રથમ, આપણે ઇન્કવેસ્ટ પંચનામામાંથી પસાર થયા છીએ, જે તપાસ અધિકારી દ્વારા પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના ૫૫૧ પર દર્શાવવામાં આવ્યું છે, જેના પર એવું પ્રતિબિંબ છે કે મૃતકની ગરદનની ડાબી બાજુએ અંદાજે બે ઇંચ લાંબો અને અડધો ઇંચ પહોળો સ્ટેબ વૂન્ડ મળી આવ્યો હતો અને ઉપરોક્ત ઘામાંથી ભારે રક્તસ્ત્રાવ થયો હતો. શરીર પર, ત્રાસ કે મારજૂડના અન્ય કોઈ ચિહ્નો ન હતા. જો કે, જો આંક ૩૭ ના ઇન્કવેસ્ટ પંચનામાની સરખામણી પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના ૫૦૩ પર દર્શાવેલ આંક ૨૦ ના પોસ્ટમોર્ટમ નોંધ સાથે કરવામાં આવે, તો તે સૂચવશે કે પોસ્ટમોર્ટમ રિપોર્ટના કોલમ નંબર ૧૭ માં ઘાની ઘણી વધુ વિગતો વર્ણવવામાં આવી છે અને આ તપાસ અધિકારી દ્વારા દોરવામાં આવેલા ઇન્કવેસ્ટ પંચનામા સાથે નોંધપાત્ર રીતે સુસંગત દેખાઈ રહી છે. કોલમ નંબર ૧૭ માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવેલી ઇજાઓ મેડિકલ ઓફિસરના પુરાવાના સંદર્ભમાં જોવાની છે. સ્ટેબ વૂન્ડ જે દર્શાવવામાં આવ્યો છે તે ૨" x ૦.૫" x ૮" (લંબાઈ x પહોળાઈ x ઊંડાઈ) ના કદનો છે જે એકદમ તીક્ષ્ણ છે. એ પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે ઘાનો મધ્ય ભાગ બંને છેડે ટેપરિંગ હતો. કોલમ નંબર ૨૦ માં, છાતીનો ઉપરનો ભાગ કાપવામાં આવ્યો છે જે દર્શાવે છે કે આરોપી દ્વારા પ્રયોગ કરવામાં આવ્યો છે અને કોલમ નંબર ૨૩ માં, મૃત્યુનું કારણ "સ્ટેબ વૂન્ડના કારણે હાઈપોવોલેમિક અને ન્યુરોજેનિક શર્કના કારણે" હોવાનું દર્શાવવામાં આવ્યું છે. તેથી, આ દસ્તાવેજના આધારે, એવું ઉજાગર થાય છે કે મૃતકના શરીર પર પ્રતિબિંબિત થતી ઇજાઓની વિશિષ્ટતાઓ

આ મેડિકલ ઓફિસર દ્વારા નોંધપાત્ર રીતે સાબિત કરવામાં આવી હતી અને તેથી, કોઈ વિરોધાભાસ જણાતો નથી.

૨૦. આ સામગ્રીના અનુસંધાનમાં, આરોપીનું લોહીનું નમૂનો જે મેડિકલ ઓફિસર દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવ્યો છે અને જે પદ્ધતિથી તે એકત્રિત કરવામાં આવ્યો છે તેનું વર્ણન આંક ૧૫ પર ડૉ. એસ.ડી. માંડવિયા, બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧ ના પુરાવાના અગાઉના ભાગમાં કરવામાં આવ્યું છે. સેરોલોજીકલ સેક્શનના આંક ૮૯ ના અભિપ્રાય અને એફ.એસ.એલ. રિપોર્ટ પરથી એવું ઉજાગર થાય છે કે આરોપીની સત્તા પરથી જે છરી શોધી કાઢવામાં આવી છે તે લોહીના ડાઘ દર્શાવે છે. આંક ૮૯ પર પ્રતિબિંબિત થતું આ વિશ્લેષણ સૂચવશે કે કપડા પર તેમજ ગુનાના આચરણમાં ઉપયોગમાં લેવાઈ હોવાનું જણાવાતી છરી પર લોહીના ડાઘ મળી આવ્યા છે. જો કે, અભિયોગ્ય પક્ષના એ સાબિત કરવાના પ્રયાસોમાંથી કઈ જ ન નીકળતું હોવાનું જણાયું છે કે આ અપરાધિક સંજોગો અપીલકર્તા આરોપીના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવ્યા છે કે નહીં જે ફરીથી તપાસનો વિષય છે જે આ ચુકાદામાં થોડા પાછળના ભાગમાં વ્યવહાર કરવામાં આવશે. જો કે, આ અંગેના દસ્તાવેજ પુરાવાઓ સાથે સુસંગતતામાં સમગ્ર મેડિકલ પુરાવા વાંચવા પર, ઉપરોક્ત સ્થિતિ ઉજાગર થાય છે જેને અવગણી શકાતી નથી.

૨૧. આ દસ્તાવેજ પુરાવાઓ, જે અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા સેવા માટે રોકવામાં આવ્યા છે, તે પંચ સાક્ષીઓના પુરાવાઓ દ્વારા સ્થાપિત થાય છે કે નહીં તેની વિચારણા કરવાના હેતુસર. હવે જો આપણે પંચ સાક્ષીઓના પુરાવાઓની તપાસ કરીએ, તો પંચો, આઠની સંખ્યામાં, અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા તપાસવામાં આવ્યા છે અને આપણે તેમના વર્ણનના આધારે શોધી કાઢ્યું છે કે વ્યવહારિક રીતે તેમાંથી મોટાભાગનાને અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે કારણ કે તેઓએ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી. ફક્ત તે વર્ણવવા માટે, આપણે સૌ પ્રથમ શ્રી આરીફ અજીઝભાઈ મેમણના પુરાવાનો સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ, જેમની

આંક ૨૪ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૩ તરીકે તપાસ કરવામાં આવી છે, જેઓ ઘટનાસ્થળના પંચનામાના પંચ સાક્ષી છે. તેમણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે જ્યારે તેઓ તેમના મજૂર કામ પર જઈ રહ્યા હતા, ત્યારે પોલીસે જ્યારે અટકાયત કરી અને સહી માટે પૂછ્યું, ત્યારે તેમણે તેમની સહી મૂકી હતી. આ સાક્ષીએ ન તો ઘટનાસ્થળ જોયું છે કે ન તો પંચનામું વાંચ્યું છે. પુનઃપ્રાપ્તિ પંચનામાના અન્ય પંચ સાક્ષી, શ્રી ઈમરાનભાઈ કાદરભાઈ બવાણી, આંક ૨૬ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૪ તરીકે તપાસાયેલા, તેમણે પણ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી. આ સાક્ષીએ ખાસ કરીને ડિપોઝિશન આપી છે કે પોલીસે તેમની હાજરીમાં ક્યારેય હથિયાર પુનઃપ્રાપ્ત કર્યું નથી અને પંચનામામાં શું વર્ણવવામાં આવ્યું છે તે તેઓ જાણતા નથી અને કારણ કે આ પંચ સાક્ષીને હોસ્ટાઈલ જાહેર કરવામાં આવ્યા છે, તેથી તેમની ગવાહી ચોક્કસ મર્યાદાથી આગળ વાપરી શકાતી નથી. છરીની પુનઃપ્રાપ્તિના અન્ય પંચ સાક્ષી શ્રી ભાવેશ ઉમાકાંતભાઈ મહેતા, આંક ૨૮ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૫ તરીકે તપાસાયેલા, તેમનું પણ એ જ છે. તેમણે પણ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી. આમ, પુનઃપ્રાપ્તિ પંચનામું પુરાવાઓ પરથી દ્રશ્યમાન થવા મુજબ અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા સ્થાપિત થતું નથી.

૨૨. અભિયોગ્ય પક્ષનો કેસ અને તેના પુરાવાઓ પરથી વધુમાં ઉજાગર થયું કે મૃતકના કપડા પુનઃપ્રાપ્તિનું પંચનામું પણ પંચ સાક્ષી શ્રી કાદર સત્તારભાઈ અકબાણી, આંક ૨૯ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૬ તરીકે તપાસાયેલા, દ્વારા સ્થાપિત થયું નથી. પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણના અમલીકરણના સમયે કપડા જોયા હોવાના આધારે આ સાક્ષીએ કપડા ઓળખી કાઢ્યા છે પરંતુ સૌથી મહત્વપૂર્ણ ભાગ એ છે કે ઓળખી કાઢવામાં આવેલા ત્રણેય કપડા પર ન તો લોહીનું કોઈ ચિહ્ન છે કે ન તો કોઈ કાપના નિશાન છે. આ સાક્ષીએ વધુમાં જણાવ્યું છે કે તેઓ જાતે પોલીસ સ્ટેશન ગયા હતા અને તૈયાર કરેલા પંચનામા પર સહી કરી હતી. આ પંચ સાક્ષી દ્વારા આ ત્રણેય કપડા સિવાય અન્ય કોઈ કપડા જોવામાં આવ્યા નથી. ધરપકડ

પંચનામાના હજુ બીજા પંચ સાક્ષી અશરુદ્દીન ઈસ્માઈલભાઈ મુલતાની, આંક ૩૧ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૭ તરીકે તપાસાયેલા અને જુસબભાઈ દાઉદભાઈ મુલતાની, આંક ૩૫ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૯ તરીકે તપાસાયેલા, તેઓએ પણ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી. ધરપકડ પંચનામાના આ પંચ સાક્ષીઓએ સ્પષ્ટપણે ડિપોઝિશન આપી છે કે પંચનામું તેમની હાજરીમાં તૈયાર કરવામાં આવ્યું ન હતું કે ન તો અપીલકર્તા આરોપી અજીમની તેમની હાજરીમાં ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તેથી, આ પંચ સાક્ષીઓ, જેઓ કેસ સામે હોસ્ટાઈલ છે, તેઓએ અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા દસ્તાવેજી પુરાવાઓ સાબિત કર્યા નથી.

૨૩. સાક્ષીઓના ઉપરોક્ત વિશ્લેષણાત્મક મૂલ્યાંકનમાં, બાકી રહેલા ભાગમાંથી, એ તપાસવાનું છે કે શું કોઈ કલંકિત સામગ્રી અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં ઉપલબ્ધ છે જે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તારવવામાં આવેલા નિષ્કર્ષને યોગ્ય ઠેરવી શકે અને તે હેતુસર, પોલીસ સાક્ષીઓની પણ કોર્ટ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી રહી છે. સહાયક સબ ઈન્સ્પેક્ટર, શ્રી કરીમ દાઉદભાઈ મકવાણા, આંક ૪૨ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨૦ તરીકે તપાસાયેલા, સંબંધિત સમયે ૨૬/૧૧/૨૦૧૧ ના રોજ કલાવડ પોલીસ સ્ટેશન ખાતે પીએસઓ તરીકે સેવા આપી રહ્યા હતા અને જ્યારે ફરજ પર હતા, ત્યારે સાંજે આશરે ૨૦:૩૦ કલાકે, સીએચસી કલાવડ હોસ્પિટલના મેડિકલ ઓફિસર, ડૉ. નાકુમે આ પીએસઓ પર ફોન કર્યો અને મૃત્યુ તથા શવ વિશે માહિતી આપી અને તે હેતુસર, આ પીએસઓએ હોસ્પિટલમાંથી માહિતી મેળવી હતી. જો આ સાક્ષીની ગવાહી જોવામાં આવે, તો તે સૂચવશે કે કલાવડ પોલીસ સ્ટેશન પહેલેથી જ કાર્યરત હતું અને સમગ્ર સમય દરમિયાન ખુલ્લું હતું જે અગાઉ દર્શાવ્યા મુજબ ફરિયાદી દ્વારા આપવામાં આવેલા વર્ડનથી તદ્દન વિપરીત જણાય છે. વાસ્તવમાં, આ પીએસઓની ગવાહી તે મુદ્દા પર ફરિયાદીના વર્ડનને તોડી નાખી રહી છે. અભિયોગ્ય પક્ષના પુરાવાએ વધુમાં નિર્દેશ કર્યો છે કે ૦૮/૦૧/૨૦૧૨ ના

રોજ શ્રી મગનભાઈ સવાભાઈ સોલંકી, આંક ૯૨ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨૪ તરીકે તપાસાયેલા, પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે સેવા આપી રહ્યા હતા. તેમણે ડિપોઝિશન આપી છે કે તેમને પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર શ્રી એમ.એફ. ડેર પાસેથી આગળની તપાસના કાગળો મળ્યા હતા, જેઓ પ્રિવિલેજ રજા પર ગયા હતા અને આ તપાસ અધિકારીએ સામગ્રી શોધી કાઢ્યા પછી વિદ્વાન જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ ૧૮/૦૨/૨૦૧૨ ના રોજ ચાર્જશીટ રજૂ કરી હતી. પરંતુ આ સાક્ષીએ ખાસ કરીને નિર્દેશ કર્યો છે કે તપાસનો નોંધપાત્ર ભાગ પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર શ્રી એમ.એફ. ડેર દ્વારા હાથ ધરવામાં આવ્યો હતો જેમની અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી હોય તેમ જણાતું નથી અને તેથી, આ પુરાવો આનાથી વધુ કંઈ ઉજાગર કરી રહ્યો નથી. આમ, ઉપરોક્ત પુરાવાના આધારે, તે ઉજાગર થાય છે કે મેડિકલ પુરાવાઓએ આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓના વર્તનને નોંધપાત્ર રીતે વિલક્ષણ કરી દીધું છે અને વ્યવહારિક રીતે જો પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણમાં પ્રતિબિંબિત થતી ઇજાઓને મેડિકલ ઓફિસરના પુરાવાથી તદ્દનુસાર જોવામાં આવે, તો ગંભીર શંકા ઊભી થાય છે કે શું આ અપીલકર્તા આરોપી જ છે જેણે ખૂબ જ હથિયાર સાથે ગુનો આચર્યો છે કે નહીં અને તે હેતુસર, કોર્ટે દસ્તાવેજી પુરાવાઓની પણ વધુ તપાસ કરી છે.

૨૪. હવે જો પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના પૃષ્ઠ ૫૩૫ પર આંક ૨૭ પર મુદ્દામાલની ડિસ્કવરીનું પંચનામું જોવામાં આવે, તો છરી વિશે જે શોધી કાઢવામાં આવ્યું છે તેનું વર્ણન પૃષ્ઠ ૫૩૭ પર કરવામાં આવ્યું છે. જે મુદ્દામાલ છરી શોધી કાઢવામાં આવી છે તે લોર્ડ માર્ક સાથે જર્મનીમાં બનાવવામાં આવી છે. આ છરીની કુલ લંબાઈ ૧૨" છે જેમાંથી ૫ ૧/૨" તેનું હેન્ડલ છે અને ૬ ૧/૨" તેની બ્લેડ છે. હવે આ છરી ગુનાના આચરણમાં અપીલકર્તા આરોપી દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાઈ હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું છે. જો છરીનું કદ અને મેડિકલ ઓફિસરના પુરાવા જોવામાં આવે, તો તે સૂચવશે કે મુદ્દામાલ છરી ઘા પહોંચાડવામાં ઉપયોગમાં લેવાઈ ન પણ હોય અને આમ, અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં એક ગંભીર શંકા ઉજાગર થઈ રહી છે જે

અપીલકર્તા આરોપીની તરફેણમાં લાભ આપશે. તપાસ અધિકારીએ આ ડિસ્ક્વરી પંચનામાને નોંધપાત્ર રીતે સમર્થન આપ્યું છે, તેમ છતાં ગુનાના આચરણમાં ઉપયોગમાં લેવાઈ હોવાનું જણાવેલું અન્ય કોઈ હથિયાર નથી અને તેથી, સંભાવનાઓની પ્રબળતાના આધારે, એ શક્ય છે કે આ હથિયાર નો ઉપયોગ જ કરવામાં આવ્યો ન હોય. આરોપીની તરફેણમાં જઈ શકે તેવી ગંભીર શંકાને દૂર કરવાના હેતુસર, કોર્ટે વધુમાં તપાસ કરી છે અને કોસ ચેક કર્યું છે કે જે છરી શોધી કાઢવામાં આવી છે તેના પર મૃતકનું લોહી કેવી રીતે મળી આવ્યું છે. તે હેતુસર, કોર્ટે સેરોલોજીકલ ડિપાર્ટમેન્ટના રિપોર્ટની તપાસ કરી છે જે આંક ૮૯ પર રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યો છે જે છરી પર આરોપીના લોહીના ડાઘ દર્શાવે છે. આંક ૮૯ પર પ્રતિબિંબિત થતું આ વિશ્લેષણ દર્શાવશે કે લોહીના ડાઘ કપડા પર તેમજ છરી પર મળી આવ્યા છે જેનો ગુનાના આચરણમાં ઉપયોગ થયો હોવાનું જણાવવામાં આવ્યું છે. જો કે, આ અપરાધિક સંજોગો, જે અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા ગંભીરતાથી સાબિત કરવાના હતા, તેને કોર્ટ દ્વારા સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ નોંધવામાં આવેલા તેના વધુ નિવેદનમાં આરોપીના ધ્યાનમાં લાવવાના હતા. હવે તે હેતુસર, કોર્ટે અપીલકર્તા આરોપીના વધુ નિવેદનને જોવાનું છે. પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના ૨૩૧ પર તેના સંપૂર્ણ સ્વરૂપમાં પ્રતિબિંબિત થતા અપીલકર્તા આરોપીના વધુ નિવેદનમાંથી પસાર થવા પર, એવું પ્રતીત થાય છે કે આ અપરાધિક સંજોગો અપીલકર્તા આરોપીના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવ્યા નથી અને કેસના મૂળને સ્પર્શતી આ ખૂબ જ નિર્ણાયક પાસું આવા લાપરવાહ અભિગમ પર સાબિત કરવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો નથી. વધુ નિવેદનમાં, તમામ વિગતો પૂછપરછ માટે આગળ ધરવાની હતી, પરંતુ કેસના મૂળને સ્પર્શતી આ ખૂબ જ અપરાધિક સંજોગો આરોપી સમક્ષ મૂકવામાં આવી હોય તેમ જણાતું નથી અને બદલામાં આરોપીનો ખુલાસો એ છે કે રેકૉર્ડ પર પહેલેથી જ પ્રતિબિંબિત થતા સંજોગોના કારણે તેને ખોટી રીતે ફસાવવામાં આવ્યો છે અને તેથી, મેડિકલ પુરાવાના સમર્થન સાથે શોધી કાઢવામાં આવેલી આ છરીનો ઉપયોગ અભિયોગ્ય પક્ષના તે વર્ડનને સંપૂર્ણપણે નકારી રહ્યો

છે કે મૃતકનું મૃત્યુ જેના કારણે થયું છે તે ઘા પહોંચાડવા માટે તેનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. તેથી, રેકૉર્ડ પરના સમગ્ર પુરાવાની નજીકથી તપાસ કર્યા પછી, અનેક સંજોગો પ્રતિબિંબિત થઈ રહ્યા છે જે અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા નથી અને અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં ગંભીર શંકા ઊભી કરી રહ્યા છે.

૨૫. દોષિત ઠેરવવાના હુકમ સામેની વર્તમાન અપીલ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે, કોર્ટે સમગ્ર પુરાવાનું અવલોકન, વિશ્લેષણ અને તપાસ કરી છે અને એવું શોધી કાઢ્યું છે કે નીચેની કોર્ટ દ્વારા જે રીતે તપાસ હાથ ધરવાની હતી તે રીતે કરવામાં આવી હોય તેમ જણાતું નથી. અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા શું સાબિત કરવાનું છે અને પુરાવાની કઈ ડિગ્રી પર અભિયોગ્ય પક્ષના કેસનું વિશ્લેષણ કરવાનું છે તે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજ દ્વારા નજર અંદાજ કરવામાં આવ્યું હોય તેમ પ્રતીત થાય છે.

૨૬. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, રેકૉર્ડ દર્શાવે છે કે સાક્ષીઓની કેટલીક ગવાહીઓ પર ભારે આધાર રાખવા માટે અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે પરંતુ ત્યારબાદ આવા આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં કોઈ વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતા નથી જેને શંકાની અતીત રૂપે સાબિત થયા કહી શકાય. જ્યાં સુધી આંક ૩૮ પર તપાસાયેલા બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૧-શોએબ ગફરભાઈ પટેલનો સંબંધ છે, તે પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી નથી. પ્રશ્નવાળી ઘટના વિશે તેને અન્ય સાક્ષી ઈમરાનભાઈ ઈકબાલ દ્વારા જાણ કરવામાં આવી હતી. તેણે સ્વીકાર્યું છે કે તેણે અગાઉની દુશ્મનાવટના આધારે નામ આપ્યું છે. તેની ઉલટતપાસમાં, તેણે સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે તેના નિવાસસ્થાનથી તે પાંચ મિનિટમાં હોસ્પિટલ પહોંચી શકે છે જ્યારે આ રસ ધરાવતા સાક્ષી, જે મૃતકના ભાઈ છે, તેણે ૩૦ મિનિટનો સમય લીધો અને રાત્રે ૧૧:૪૫ વાગ્યે હોસ્પિટલ પહોંચ્યા જો કે તેને રાત્રે ૧૧:૧૫ વાગ્યે ઘટના વિશે સારી રીતે જાણ કરવામાં આવી હતી, એટલું જ નહીં પરંતુ હોસ્પિટલ પહોંચ્યા પર, તેણે ડૉક્ટર સાથે કે શોએબ સાથે વાત કરવાનું પસંદ કર્યું નથી, જેમને પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી હોવાનો દાવો કરવામાં આવે છે. આ આચરણ ટ્રાયલ

કોર્ટ દ્વારા પણ દ્રશ્યમાન કર્યા મુજબ કુદરતી આચરણ તરીકે જણાતું નથી અને તેથી, આ સાક્ષીની ગવાહીમાંથી અભિયોગ્ય પક્ષની તરફેણમાં ઘણું બધું વળતું નથી. તેવી જ રીતે, અભિયોગ્ય પક્ષે અન્ય એક સાક્ષી પર આધાર રાખ્યો છે, જે મૃતકના સગા છે જેનું નામ સોહીલ ઈકબાલભાઈ છે, બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૨, આંક ૪૬ પર તપાસાયેલા અને જેઓ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી હોવાનો પણ દાવો કરી રહ્યા છે. જો કે, આ સાક્ષીના પુરાવાની નજીકથી તપાસ કરવાથી એવું ઉજાગર થશે કે તે માત્ર રસ ધરાવતા સાક્ષી નથી પરંતુ એવું રજૂ કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે જાણે કે તે ઘટનાની વાસ્તવિક ઘટનાના પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી હોય. હકીકતમાં, આ ગવાહીનું નજીકથી વાંચન એવું conveyance આપશે નહીં કે તે ઘટનાની વાસ્તવિક ઘટના જોઈ શક્યા હોત. તેના ડિપોઝિશનમાંથી, ન તો કોઈ હેતુ (મોટીવ) સ્થાપિત થાય છે કે ન તો હથિયારની ઓળખ તેના દ્વારા ખૂબ જ શંકાસ્પદ છે. સ્થળ પર પૂરતો પ્રકાશ ઉપલબ્ધ ન હતો જ્યારે નિર્વિવાદપણે, ઘટના રાત્રીના કલાકો દરમિયાન બની છે અને આ સાક્ષીએ સ્થળ પર છરી જોયાનો દાવો કર્યો છે. આ સાક્ષીએ કોઈ વિશ્વાસ પ્રેરિત કર્યો નથી કારણ કે એક તરફ, તે રજૂ કરી રહ્યો છે કે નજીકની આસપાસની પોલીસ ચોકી બંધ હતી જે અગાઉ નિર્દેશ કર્યા મુજબ કોઈપણ પોલીસ વર્ઝન દ્વારા સમર્થિત નથી અને બીજી તરફ, તે ડિપોઝિશન આપી રહ્યો છે કે જ્યારે તે હોસ્પિટલ પહોંચ્યો, ત્યારે પહેલીવાર તેણે જણાવ્યું કે તેણે વાસ્તવિક ઘટના જોઈ છે. પેપર બુક કમ્પાઈલેશનના પાના ૧૬૩ પર પ્રતિબિંબિત થતી આ સાક્ષીની ઉલટતપાસમાંથી પસાર થવા પર પણ, એ માનવું શક્ય નથી કે તે ઘટનાની વાસ્તવિક ઘટનાના પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી છે. ભલે તે પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી હોવાનો દાવો કરે છે અને તેની પાસે તક હતી, તેમ છતાં જ્યારે બીજા દિવસે તેનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું ત્યારે તેણે પોલીસને જાણ કરી ન હતી. તેનાથી વિપરિત અન્ય સાક્ષીઓના પુરાવા દ્વારા વાસ્તવિક ઘટનાના સ્થળે આ સાક્ષીની હાજરી નકારી કાઢવામાં આવી છે અને તેથી, આ સાક્ષીની ગવાહીની વિશ્વસનીયતા અત્યંત શંકાસ્પદ છે. બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૪-હુસેનભાઈ અને બચાવપક્ષના સાક્ષી

નંબર ૧૫-રિયાઝ કહેવાતા પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી સોહીલ ઇકબાલભાઈ, બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૨, કે જેઓ ફરીથી રસ ધરાવતા સાક્ષી છે અને જેમની ગવાહી કોઈ વિશ્વાસ સંગીત કરતી નથી, તેમના વર્ડનને કોજન્ટ રીતે સમર્થન આપી રહ્યા નથી અને તેથી, જ્યારે તેની હાજરી જ શંકામાં છે, ત્યારે વ્યક્તિને દોષિત ઠેરવવા માટે તેની ગવાહી કયા હદ સુધી આધાર રાખવી એ મુશ્કેલ મુદ્દો છે. આમ, સોહીલના આ એકમાત્ર વર્ડન પર, અપીલકર્તા આરોપીને વાસ્તવિક ગુનાના આચરણ માટે દોષિત ઠેરવવો શક્ય નથી. શ્રેષ્ઠ રીતે, આ સાક્ષીને તકવાદી સાક્ષી કહી શકાય જેનું વર્ડન કોજન્ટ સામગ્રી દ્વારા સમર્થિત ન હોય ત્યાં સુધી અયોગ્ય ભાર આપી શકાતો નથી અને તેથી, જ્યારે અભિયોગ્ય પક્ષનો કેસ આ સાક્ષી દ્વારા પૂરતો મજબૂત કરવામાં આવ્યો નથી, ત્યારે એવું કહી શકાય નહીં કે કેસ શંકાની અતીત રૂપે સ્થાપિત થયો છે. ઇમરાન @ રાહુલ ઇકબાલ બનાની, આંક ૫૧ પર બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૩ તરીકે તપાસાયેલા, ની તપાસના સ્વરૂપમાં અન્ય આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓનું પણ એ જ છે, જેમણે ખાસ કરીને સ્વીકાર્યું છે કે તેણે મૃતક પર ઘા કરનાર વ્યક્તિને જોયો નથી જો કે એવું જણાવ્યું છે કે સિગારેટ સળગાવવા માટે અજીમ તાપણાના સ્થળે આવ્યો હતો. કોઈપણ અન્ય સમર્થનની ગેરહાજરીમાં અપરાધ સ્થાપિત કરવા માટે આ સાક્ષી એટલો બધો કોજન્ટ રીતે જોડાયેલો હોવાનું મानी શકાતું નથી. આ સાક્ષી ઇમરાને જણાવ્યું છે કે સમીર અડાએ બૂમ પાડી હતી કે ઇમરાન ગફરભાઈ પર હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. જો કે, અભિયોગ્ય પક્ષે સમીર અડાની તપાસ ન કરવાનું પસંદ કર્યું છે, જેમણે પ્રથમ કલાકોમાં બૂમ પાડી હતી. આ સાક્ષી ઇમરાનનું વર્ડન જ વિરોધાભાસી જણાઈ રહ્યું છે. બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૪-હુસેનભાઈ અને બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૫-રિયાઝના અન્ય પુરાવાઓનું પણ એ જ છે. બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧૬-મહમદહુસેન સત્તાર સહિતના આ સાક્ષીઓની ગવાહી સોહીલની ગવાહી સામે ધુમાડો ઊભો કરી રહી છે, જેઓ પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી હોવાનો દાવો કરી રહ્યા છે અને તેથી, સમગ્ર આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓ ગુનાના આચરણ સાથે અપીલકર્તા આરોપીનું કોઈ સ્પષ્ટ જોડાણ પ્રતિબિંબિત કરી રહ્યા

નથી. આ સાક્ષીઓ ગુનાના આચરણમાં ઉપયોગમાં લેવાઈ હોવાનું જણાવેલા હથિયાર પર પણ હરપ કરી રહ્યા નથી અને તેથી, રેકૉર્ડમાંથી જે ઉજાગર થઈ રહ્યું છે તે એ છે કે રેકૉર્ડ પર કોઈ લિંક ઉપલબ્ધ નથી જે અપીલકર્તા આરોપીને ગુનાના આચરણ સાથે આટલા કોજન્ટ રીતે જોડે.

૨૭. આ સ્થિતિ અને આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓના વિશ્લેષણ ઉપરાંત, મહત્વપૂર્ણ મુદ્દો જે વ્યવહારિક રીતે અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને તોડી રહ્યો છે તે મેડિકલ પુરાવા છે. કાયદાની સ્થિર સ્થિતિ છે કે જો મેડિકલ પુરાવા અને આંખે દેખાયેલા પુરાવા વચ્ચે કોઈ સંઘર્ષ હોય, તો નિઃશંકપણે આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓને પ્રાધાન્ય આપવાનું છે કારણ કે મેડિકલ પુરાવા એ માત્ર એક અભિપ્રાય છે. જો કે, કાયદાની આ પણ સ્થિર સ્થિતિ છે કે જો મેડિકલ પુરાવા અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢતા હોય અથવા અભિયોગ્ય પક્ષના કેસ વિશે ખૂબ જ ગંભીર શંકા ઊભી કરતા હોય, તો તેને પર્યાપ્ત ભાર આપવામાં આવશે અને તે સંદર્ભમાં, તે સ્થાપિત કરવાનું છે કે અભિયોગ્ય પક્ષે શંકાની અતીત રૂપે અભિયોગ્ય પક્ષનો કેસ સાબિત કર્યો છે કે નહીં.

૨૮. આ સંદર્ભમાં, જો ડૉ. એસ.ડી. માંડવિયા, બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૧ ના પુરાવાનું વિશ્લેષણ કરવામાં આવે, તો આ મેડિકલ ઓફિસરે તેમની ઉલટતપાસમાં સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે તેણે સંમતિ વગર આરોપીનું લોહી લીધું નથી કે ન તો કાગળો પર કોઈ સત્યાપન નોંધ મ્યુટેટ કરી છે. આ મેડિકલ ઓફિસરે ફરીથી સ્વીકાર્યું છે કે આ રીતે લોહીનું નમૂનો લેવાની તેની સમગ્ર કારકિર્દીની આ પહેલી ઘટના છે. આ સાક્ષીએ ખાસ કરીને સ્વીકાર્યું છે કે વિશ્લેષણ માટે લીધેલા આરોપીના લોહી સાથે કોઈ પ્રિઝર્વેટીવ કે એન્ટી-કોમ્પીયુલન્ટ આપવામાં આવ્યું નથી. તેણે ફરીથી ખાસ કરીને જણાવ્યું છે કે શરીરમાંથી લોહીનું નમૂનો લીધા પછી, જ્યાં સુધી કોઈ પ્રિઝર્વેટીવ કે એન્ટી-કોમ્પીયુલન્ટ ઉમેરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી લોહી થોડી જ ક્ષણોમાં તેનું મૂળભૂત પાત્ર ગુમાવી દેશે. આનાથી સ્પષ્ટપણે સૂચવશે કે આરોપીનું

લોહીનું નમૂનો લેવામાં સંપૂર્ણ ખામી છે અને મેડિકલ ઓફિસરના આ સ્પષ્ટ અભિપ્રાય પર, આરોપીના લોહીના જૂથને ઓળખનાર એફ.એસ.એલ. ના રિપોર્ટ પર ગંભીર શંકા ઉત્પન્ન થઈ રહી છે.

૨૯. હજુ બીજા મેડિકલ ઓફિસર અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં સંપૂર્ણપણે ગંભીર શંકા ઊભી કરી રહ્યા છે. આ મેડિકલ સાક્ષી, ડૉ. રોહિત પોપટભાઈ નાકુમ, બચાવપક્ષના સાક્ષી નંબર ૨, એ સ્પષ્ટપણે નિર્દેશ કર્યો છે કે તીક્ષ્ણ ધારદાર ઘાના માપ સાથે, એવું કહી શકાતું નથી કે આ મુદ્દામાલ છરી જે શોધી કાઢવામાં આવી છે તે મૃતકના શરીર પર મળી આવેલી ઇજાઓ પહોંચાડી શકે છે અને આ મેડિકલ ઓફિસરે અભિયોગ્ય પક્ષના તે વર્ઝનને સ્પષ્ટપણે નકારી કાઢ્યું છે કે અપીલકર્તા આરોપીએ ઘા પહોંચાડવામાં પુનઃપ્રાપ્ત થયેલી છરીનો ઉપયોગ કર્યો છે. આ મેડિકલ ઓફિસરના વર્ઝનનું વિગતવાર વિશ્લેષણ સ્પષ્ટપણે ગંભીર શંકા ઊભી કરી રહી છે. પ્રતિબિંબિત થતી ઇજાઓ મુદ્દામાલ છરી સાથે પહોંચાડવી શક્ય નથી અને તેથી, આ મેડિકલ ઓફિસરની ગવાહી અભિયોગ્ય પક્ષના તે કેસને સ્પષ્ટપણે નકારી રહી છે કે અપીલકર્તા આરોપીએ મૃતક પર ઇજાઓ પહોંચાડવામાં આ હથિયારનો ઉપયોગ કર્યો છે અને તેથી, આ મેડિકલ ઓફિસરના વર્ઝનના સહસંબંધમાં છરીના માપને જોતા, તે સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત થાય છે કે આ હથિયારનો ઉપયોગ કોઈપણ ઇજા પહોંચાડવામાં થયો નથી. આ અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં ગંભીર શંકા ઊભી કરે છે.

૩૦. ઉપરોક્ત સંજોગો ઉપરાંત, સેરોલોજીકલ રિપોર્ટમાં જણાવ્યા મુજબ છરી પર જે લોહી મળી આવ્યું છે તે અન્ય એક અપરાધિક સંજોગ છે જે અન્યથા આરોપી સમક્ષ મૂકવાનું જરૂરી હતું પરંતુ તે આરોપી સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યું નથી જે સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ નોંધાયેલા વધુ નિવેદનમાંથી સ્પષ્ટપણે દ્રશ્યમાન થાય છે અને તેથી, અગાઉના સંજોગ સિવાય આ અપરાધિક સંજોગો પણ આરોપી સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યા નથી જે અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં ગંભીર ખામી છે. વળી,

અભિયોગ્ય પક્ષે ડૉક્ટરની પુનઃ તપાસ દ્વારા પણ આ સંજોગોને સ્થાપિત કે સ્પષ્ટ કર્યા નથી. કેસના સમગ્ર રેકૉર્ડમાંથી આ પ્રકારનો કોઈ પ્રયાસ દ્રશ્યમાન થતો નથી અને તેથી, આ શંકાસ્પદ સંજોગ જે બાબતના મૂળમાં જાય છે તેણે અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને સંપૂર્ણપણે નષ્ટ કરી દીધો હોવાનું પ્રતીત થાય છે કે અપીલકર્તા આરોપીએ આ હથિયારથી ઘા પહોંચાડ્યો હતો જેના કારણે અંતે મૃત્યુ થયું હતું અને તેથી, જ્યારે આ સંજોગ કોઈ વિશ્વાસ ઉત્પન્ન કરી રહ્યો નથી, ત્યારે કોર્ટનું એવું મંતવ્ય છે કે આ મજબૂત પરિબળ આરોપીની તરફેણમાં જવું જોઈએ અને આરોપીને શંકાનો લાભ આપવા પાત્ર છે.

૩૧. વધુમાં, રેકૉર્ડ પરના અન્ય પુરાવાઓના વિશ્લેષણ પર અર્થાત્ પોસ્ટમોર્ટમ નોંધ, પોસ્ટમોર્ટમ નોંધના કોલમ નંબર ૧૭ મુજબ પ્રતિબિંબિત થતી ઇજાઓ અન્ય મેડિકલ પુરાવાઓ સાથે સ્પષ્ટપણે સમર્થન આપી રહી છે અને કિનારીઓ ખૂબ જ તીક્ષ્ણ દર્શાવવામાં આવી છે. બંને છેડે ટેપરિંગ હોવાનું પ્રતીત થાય છે અને ઊંડાઈ આશરે ૮ ઇંચ છે જે સ્ટર્નમ કાપ્યા પછી પણ દ્રશ્યમાન છે અને હથિયારના કદને જોતા આ શક્ય નથી. તેથી, એવું પ્રતીત થાય છે કે આ સમગ્ર મેડિકલ પુરાવો અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને નોંધપાત્ર રીતે નષ્ટ કરી રહ્યો છે અને તેથી, ઉપર નિર્દેશ કર્યા મુજબ આંખે દેખાયેલા પુરાવાઓના નબળા ભાગના આધારે, કોર્ટે એ વિચારવાનું છે કે શું આ મેડિકલ પુરાવા, જેણે દરેક સંજોગનું વિગતવાર વિશ્લેષણ કર્યું છે, તેને ગંભીર શંકા અને શંકા અભિયોગ્ય પક્ષના કેસમાં ઊભી થઈ રહી હોવાથી પ્રાધાન્ય આપવું જોઈએ કે નહીં.

૩૨. પંચો હોસ્ટાઈલ થઈ ગયા છે અને જો આપણે ડિસ્કવરી પંચનામું તેમજ ઘટનાસ્થળનું પંચનામું જોઈએ, તો ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ હેઠળ જરૂરી હોવા મુજબ ડિસ્કવરી સ્થાપિત થઈ હોય તેમ જણાતું નથી અને તેથી ડિસ્કવરી પોતે જ રેકૉર્ડ પર પ્રતિબિંબિત થવા મુજબ શંકામાં છે. તેથી, રેકૉર્ડમાંથી ઉભરી આવતી ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને અને પુરાવાઓની નજીકથી

તપાસ કરતા, તે સ્પષ્ટપણે નિર્દેશ કરી રહ્યું છે કે અભિયોગ્ય પક્ષે શંકાની અતીત રૂપે કેસ સ્થાપિત કર્યો નથી અને કેટલાક અપરાધિક સંજોગો આરોપીના ધ્યાનમાં લાવવામાં આવ્યા નથી કે ન તો અભિયોગ્ય પક્ષ દ્વારા સ્થાપિત કરવામાં આવ્યા છે અને તેથી, તથ્યોની પૃષ્ઠભૂમિ કોર્ટને અપીલકર્તા આરોપીનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા લેવામાં આવેલા સ્ટેન્ડને માનવા માટે પ્રેરિત કરી રહી છે.

૩૩. ટ્રાયલ કોર્ટના વિશ્લેષણના સંદર્ભથી પણ સ્વતંત્ર પુરાવાઓના ઉપરોક્ત વિશ્લેષણ પરથી, આપણે તે વિચારેલા મંતવ્ય પર છીએ કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તારવવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ અને તારણ રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી સાથે સુસંગત હોવાનું કહી શકાય નહીં. આ પ્રકારના નબળા પુરાવાના આધારે અને આંખે દેખાયેલા પુરાવા અને ચોક્કસ મેડિકલ પુરાવા વચ્ચે અસ્તિત્વ ધરાવતા સંઘર્ષના આધારે, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તારવવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ અસંગત કહી શકાય જેના પરિણામે ન્યાયનો અસ્વીકાર થયો છે. ટ્રાયલ કોર્ટની પ્રશંસા અને વિચારણા એવી નથી જેને ન્યાયી અને યોગ્ય કહી શકાય. તેનાથી વિપરિત, પુરાવાથી ઉભરી રહેલી ગંભીર ખામી એ સ્થાપિત કરી રહી છે કે અપીલકર્તા આરોપીને ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં અને દંડ લાદવામાં ટ્રાયલ કોર્ટના હુકમમાંથી ગેરકાયદેસરતા દ્રશ્યમાન છે. તદનુસાર, પ્રશ્નવાળો ચુકાદો અને હુકમ રદ કરવા પાત્ર છે અને તથ્યોની પૃષ્ઠભૂમિ એવી છે કે આપણે અપીલકર્તા આરોપી માટે વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા લેવામાં આવેલા સ્ટેન્ડની પુષ્ટિ કરવી પડશે.

૩૪. હવે આ કોર્ટ સંબંધિત પક્ષો દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયો સાથે વ્યવહાર કરવા માટે કાનૂની રીતે બંધાયેલ છે. કારણ કે આપણે તથ્યોના આધારે સ્પષ્ટ છીએ, તેથી આપણે સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપમાં વ્યવહાર અને સારાંશ આપી શકીએ છીએ કારણ કે દરેક કેસ તેની પોતાની વ્યક્તિગત પૃષ્ઠભૂમિ પર આધારિત છે. કાયદાની સ્થિર સ્થિતિ છે કે તથ્યમાં થોડો ફેરફાર નિર્ણયમાં નાખેલા સિદ્ધાંતને લાગુ કરવામાં

વિશ્વનો તફાવત કરશે અને તેથી, આ પ્રસ્તાવને ધ્યાનમાં રાખીને, ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયોની હવે પછી વિચારણા કરવામાં આવે છે.

૩૫. અપીલકર્તા આરોપીનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એ.ડી. શાહે, પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણ કરનાર મેડિકલ સાક્ષીના સંબંધમાં એ.આઈ.આર. ૧૯૬૦ સુપ્રીમ કોર્ટ ૭૦૬ માં નોંધાયેલા શ્રીમતી નગીન્દ્રા બાલા મિત્રા અને અન્ય વિરુદ્ધ સુનિલ ચંદ્ર રાય અને અન્યના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અલાદત દ્વારા કરવામાં આવેલા કેટલાક અવલોકનો નિર્દેશિત કર્યા છે. ઉપરોક્ત નિર્ણયના ફક્ત નંબર ૪૩ માં દેખાતા સંબંધિત ભાગો નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

“૪૩. મને લાગતું નથી કે દિશા કાં તે સાચી છે કે સંપૂર્ણ. તે અચોક્કસ છે કારણ કે પોસ્ટમોર્ટમ પરીક્ષણ કરનાર મેડિકલ સાક્ષી હકીકતનો સાક્ષી છે, છતાં તે કેસના ચોક્કસ પાસાઓ પર અભિપ્રાય પણ આપે છે. વધુમાં, મેડિકલ સાક્ષીનું મૂલ્ય માત્ર આંખે દેખાયેલા સાક્ષીઓની ગવાહી પર ચેક નથી; તે સ્વતંત્ર ગવાહી પણ છે, કારણ કે તે અન્ય મૌખિક પુરાવાથી તદ્દન અલગ, ચોક્કસ હકીકતો સ્થાપિત કરી શકે છે. જો કોઈ વ્યક્તિને નજીકના અંતરે ગોળી મારવામાં આવે, તો મેડિકલ સાક્ષી દ્વારા મળી આવેલા ટેટૂઈંગના નિશાન તેના કોઈપણ અન્ય અભિપ્રાયથી તદ્દન અલગ, અંતર નાનું હતું તે બતાવશે. તે જ રીતે હાડકાંના ફ્રેક્ચર, ઘાની ઊંડાઈ અને કદ ઉપયોગમાં લેવાયેલા હથિયારનું સ્વરૂપ બતાવશે. એવું કહેવું ખોટું છે કે તે માત્ર અભિપ્રાય પુરાવો છે; તે ઘણીવાર પીડિતના શરીર પર મળી આવેલી હકીકતોનો સીધો પુરાવો છે. ...”

૩૫.૧ શ્રી શાહે, એ.આઈ.આર. ૧૯૭૬ સુપ્રીમ કોર્ટ ૨૩૦૪ માં નોંધાયેલા સરવાન સિંહ અને અન્ય વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્યમાં કરવામાં આવેલા અવલોકનોનો સંદર્ભ

આપીને, દલીલ કરી છે કે તેમાં નાખેલા સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં લેતા, લાભ આરોપીની તરફેણમાં જવો જોઈએ. ફકરા નંબર ૧૩ અને ૨૦ માં સમાવિષ્ટ સંબંધિત અંશો નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

“૧૩. અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને સાબિત કરવાનો બોજ સંપૂર્ણપણે અભિયોગ્ય પક્ષ પર રહેલો છે અને તે તાર્કિક અનુસંધાન તરીકે અનુસરે છે કે જો અભિયોગ્ય પક્ષે તેનો કેસ સાબિત કરવો હોય તો તેની પાસે તેના સાક્ષીઓ પસંદ કરવાની સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતા છે. કોર્ટ અભિયોગ્ય પક્ષને એક અથવા બીજા સાક્ષીને તેના સાક્ષી તરીકે તપાસવા માટે મજબૂર કરી શકે નહીં. મોટાભાગે, જો કોઈ મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીને રોકી રાખવામાં આવે, તો કોર્ટ અભિયોગ્ય પક્ષ વિરુદ્ધ પ્રતિકૂળ અનુમાન દોરી શકે છે. પરંતુ તે કાયદો નથી કે નાના મુદ્દાઓ પર પણ કોઈપણ અને દરેક સાક્ષીની તપાસ કરવાનું લોપ ચોક્કસપણે અભિયોગ્ય પક્ષના કેસને નકારવા અથવા અભિયોગ્ય પક્ષ વિરુદ્ધ પ્રતિકૂળ અનુમાન દોરવા તરફ દોરી જશે.

...XXXX XXXX XXXX

૨૦. આ ચુકાદો સમાપ્ત કરતાં પહેલાં, અમારે તે વિસંગતતાનો ઉદ્દેખ કરવો જ પડશે જે પ્રોસિક્યુશનના પુરાવા અને તબીબી પુરાવા વચ્ચે રહેલી છે જેના પર આરોપી દ્વારા ખૂબ મોટો ભરોસો મૂકવામાં આવ્યો છે. ડૉ. પ્રેમ નાથ પી. ડબ્લ્યુ. ૧ દ્વારા તેમની ઉલટતપાસમાં સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે જ્યાં સુધી પંચર્ડ વૂંડ્સ (છિદ્રિત ઇજાઓ)નો સંબંધ છે, તે તેવા ઘોષ દ્વારા થઈ શકી ન હતી જે તેમને બતાવવામાં આવ્યો હતો. આ પુરાવાથી બચવા માટે, પ્રોસિક્યુશનના વકીલ દ્વારા એવું સૂચવવામાં આવ્યું હતું કે આરોપીની રજૂઆત પરથી

જમ કરાયેલ ઘોપ તેમના દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાયો ન હતો, પરંતુ મૃતક પર હુમલો કરવામાં અન્ય કોઈ ઘોપનો ઉપયોગ થયો હોઈ શકે છે..... સામાન્ય રીતે એક ગ્રામવાસી, વિશેષ સંજોગોની ગેરહાજરીમાં, એક કરતા વધુઘાતક હથિયાર ધરાવતો નથી. બીજું, ડૉક્ટરનું વ્યવહારીક રીતે કોઈ પુનઃ-તપાસ નથી કે મૃતક પરની ઇજાઓ કયા પ્રકારના ઘોપથી થઈ શકી હોત. પ્રત્યક્ષ અને તબીબી પુરાવા વચ્ચેની વિસંગતતાને ધ્યાનમાં લેતા, તે આરોપીઓની સંડોવણી કે જેઓ ઘોપથી છિદ્રિત ઇજાઓ પહોંચાડવાનું કહેવાય છે તે શંકાસ્પદ બને છે અને તેથી તેમને યોગ્ય રીતે શંકાનો લાભ આપવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તા મુખ્તિયાર સિંહનો કેસ પણ આ શ્રેણીમાં આવે છે, કારણ કે તેમની પાસેથી એક ઘોપ જમ કરવામાં આવ્યો હતો અને એવું કહેવાય છે કે તેમણે ઘોપની ઇજા પહોંચાડી હતી જે ડૉક્ટરના મતે ડૉક્ટરને બતાવાયેલ અને અપીલકર્તા મુખ્તિયાર સિંહ પાસેથી જમ કરાયેલ ઘોપ દ્વારા થઈ શકી ન હતી. આ એક જ આધાર પર, મુખ્તિયાર સિંહ શંકાના લાભને પાત્ર છે અને એડિશનલ સેશન્સ જજ દ્વારા તેમનો નિર્દોષ છુટકારો હાઈકોર્ટ દ્વારા જાળવી રાખવો જોઈતો હતો. વધુમાં, આરોપી સરવાન સિંહના ભાઈ હોવાથી, તેમને ખોટી રીતે ફસાવવાની શક્યતાને નકારી શકાય નહીં...".

આપણા સમક્ષના કેસના રેકૉર્ડ પર પ્રવર્તમાન તબીબી પુરાવા પર એક નજર નાખવાથી ઉપરોક્ત બે નિર્ણયોના પ્રકાશમાં એ પ્રતિબિંબિત થશે કે લાભ અપીલકર્તા આરોપીની તરફેણમાં ઝોક ધરાવતો હોવો જોઈએ.

૩૫.૨ શ્રી શાહ દ્વારા લાલુ માંઝી અને અન્ય વિરુદ્ધ ઝારખંડ રાજ્યના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના અન્ય એક નિર્ણય પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે જે (૨૦૦૩) ૨ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૪૦૧ માં નોંધાયેલ છે અને દલીલ કરી છે કે

મૌખિક પુરાવાઓને ત્રણ શ્રેણીઓમાં ન્યાયાધીશ કરી શકાય છે, અર્થાત્, (i) સંપૂર્ણપણે વિશ્વાસપાત્ર, (ii) સંપૂર્ણપણે અવિશ્વાસપાત્ર, અને (iii) ન તો સંપૂર્ણપણે વિશ્વાસપાત્ર કે ન તો સંપૂર્ણપણે અવિશ્વાસપાત્ર. આ નિર્ણય તરફ ઈશારો કરીને, શ્રી શાહે યોગ્ય રીતે દલીલ કરી છે કે ત્રીજી શ્રેણીમાં, આવી વર્ગીકૃત આવૃત્તિની સાક્ષ્ય પર ભરોસો કરવા માટે કોર્ટને સમર્થનની જરૂર પડે છે. આ કેસમાં, રેકૉર્ડ પરની અન્ય સામગ્રી સાથે જોડાયેલા મેડિકલ ઓફિસરની સાક્ષ્ય ને જોતા, ઓક્યુલર પુરાવાને માંડ કોઈ સમર્થન મળી રહ્યું છે. બંને વચ્ચે સ્પષ્ટ સંઘર્ષ દેખાય છે અને તેથી, જ્યારે આવી સ્થિતિ ઊભી થઈ છે, ત્યારે કોઈપણ પ્રતીતિકર સમર્થનની ગેરહાજરીમાં, દંડ લાદવા માટે એક જ સાક્ષીની સાક્ષ્ય પર ભરોસો કરવો શક્ય નથી. અહીં, બચાવપક્ષના સાક્ષી નં. ૧૨-સોહિલ એ આકસ્મિક સાક્ષી દેખાય છે અને પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષી નથી કારણ કે ઉપર જણાવ્યા મુજબ અન્ય બે સાક્ષીઓ દ્વારા તેમની હાજરીને જ નકારી કાઢવામાં આવી છે અને તેથી, જ્યારે આ કેસને નિયંત્રિત કરતી અન્ય સામગ્રીઓ આ સાક્ષીની સાક્ષ્યને સમર્થન કરી રહી નથી, ત્યારે વ્યક્તિને દોષી ઠેરવવા માટે સદર સાક્ષ્ય પર ભરોસો કરવો શક્ય નથી કે સલામત નથી. આ ખાસ કરીને તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને છે કે આ જ નિર્ણયે ફરીથી પ્રતિપાદિત કર્યું છે કે પુરાવામાં દેખાતી કોઈપણ પરિસ્થિતિને વ્યક્તિગત રીતે સમજાવવા માટે આરોપીની તપાસ કરવી ટ્રાયલ કોર્ટની ફરજ છે અને જો આવી તક આપવામાં ન આવે તો, દોષિત ઠેરવવાના હેતુથી આવા દોષિત સાબિત કરનાર પુરાવાના ભાગ પર ભરોસો કરી શકાતો નથી. વર્તમાન કેસમાં મુખ્ય દોષિત સાબિત કરનાર પરિસ્થિતિ એ છે કે મુદ્દામાલ તરીકે શોધી કાઢેલા ચપ્પુનો ઉપયોગ કરવા વિશે ગંભીર શંકા છે. હવે કોસ ચેક કરવા માટે, બાકી રહેલી દોષિત સાબિત કરનાર પરિસ્થિતિ એ પૂછપરછ કરવાની છે કે ચપ્પુ પર મૃતકનું રક્ત કેમ મળી આવ્યું અને તે દોષિત સાબિત કરનાર પરિસ્થિતિ છે જે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આરોપી સમક્ષ મૂકવી જોઈતી હતી. જો સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ નોંધાયેલ અપીલકર્તા આરોપીનું આગળનું નિવેદન ચકાસવામાં આવે, તો અપીલકર્તા આરોપીની તરફેણમાં

શંકાસ્પદ પરિસ્થિતિ સ્પષ્ટપણે ઊભી કરીને અપીલકર્તા સમક્ષ આવો કોઈ પ્રશ્ન મૂકવામાં આવ્યો હોય તેવું જણાતું નથી. આમ, આ ચુકાદામાં આખરી નિષ્કર્ષમાં ઉપરોક્ત નિર્ણયની ચોક્કસ ભૂમિકા છે. તેથી, સદર નિર્ણયના ફક્ત ૧૦, ૧૪, ૧૫ અને ૧૬ માં કરવામાં આવેલ સદર નિર્ણયના કેટલાક સુસંગત અવતરણો નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

“૧૦. પુરાવાનો કાયદો આપેલ હકીકતના પુરાવામાં કોઈપણ ચોક્કસ સંખ્યામાં સાક્ષીઓની તપાસ કરવાની માંગ કરતો નથી. જો કે, એક જ સાક્ષીની સાક્ષ્ય નો સામનો કરતા, કોર્ટ મૌખિક સાક્ષ્ય ને ત્રણ શ્રેણીઓમાં વર્ગીકૃત કરી શકે છે, અર્થાત્ (i) સંપૂર્ણપણે વિશ્વાસપાત્ર, (ii) સંપૂર્ણપણે અવિશ્વાસપાત્ર, અને (iii) ન તો સંપૂર્ણપણે વિશ્વાસપાત્ર કે ન તો સંપૂર્ણપણે અવિશ્વાસપાત્ર. પ્રથમ બે શ્રેણીઓમાં એક જ સાક્ષીની સાક્ષ્ય સ્વીકારવામાં કે રદ કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી હોઈ શકે નહીં. ત્રીજી શ્રેણીના કેસોમાં મુશ્કેલી ઊભી થાય છે. એક જ સાક્ષીની સાક્ષ્ય પર કાર્યવાહી કરતા પહેલાં કોર્ટે સાવચેત રહેવું પડશે અને વિશ્વસનીય ટેસ્ટિમોની (સાક્ષ્ય), પ્રત્યક્ષ અથવા પરોક્ષ દ્વારા સામગ્રી વિગતોમાં સમર્થન શોધવું પડશે. (જુઓ વદિવેલુ તેવર વગેરે વિ. મદ્રાસ રાજ્ય, એઆઈઆર ૧૯૫૭ એસસી ૬૧૪).

XXXX XXXX XXXX

૧૪. આકસ્મિક રીતે, એવું પણ કહી શકાય કે ટ્રાયલ કોર્ટે સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપી વ્યક્તિઓના નિવેદનો જે રીતે નોંધ્યા છે તે સંતોષકારક નથી. ખૂબ જ ઘણી વિગતોમાં ચાલતો સમગ્ર પ્રોસિક્યુશન કેસ દરેક આરોપી વ્યક્તિઓને પૂછવામાં આવેલા માત્ર ૫ પ્રશ્નોમાં સરવાળો કરવામાં આવ્યો છે. તેની સામે પુરાવામાં

દેખાતી કોઈપણ સંજોગોને આરોપી વ્યક્તિગત રીતે સમજાવવા માટે સક્ષમ કરવાના હેતુથી આરોપીની તપાસ કરવી ટ્રાયલ કોર્ટની ફરજ છે. જો આવી તક આપવામાં ન આવે, તો આરોપી વ્યક્તિઓને દોષિત ઠેરવવાના હેતુથી પ્રોસિક્યુશનના પુરાવામાં ઉપલબ્ધ દોષિત સાબિત કરનાર પુરાવાઓ પર ભરોસો કરી શકાતો નથી.

૧૫. કેસના આ તમામ પાસાઓ, ખાસ કરીને પ્રોસિક્યુશનના પુરાવા અને તપાસમાં રહેલી ખામીઓ પર ટ્રાયલ કોર્ટ તેમજ હાઈકોર્ટનું ધ્યાન ગયું નથી. આપણે આપણા મનમાં ખૂબ જ સ્પષ્ટ છીએ કે ઉપલબ્ધ પુરાવાઓની સ્થિતિ પર આરોપી વ્યક્તિઓને આક્ષેપિત ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવી શકાયા ન હોત.

૧૬. અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. ટ્રાયલ કોર્ટનો તેમજ હાઈકોર્ટનો ચુકાદો બાજુ પર રાખવામાં આવે છે. આરોપી-અપીલકર્તાઓને તેમની સામે ઘડવામાં આવેલા આરોપોમાંથી નિર્દોષ મુક્ત કરવામાં આવે છે. જો અન્ય કોઈ ગુનાના સંબંધમાં અટકાયતમાં રાખવાની જરૂર ન હોય તો અપીલકર્તાઓને તાત્કાલિક મુક્ત કરવામાં આવશે.”

૩૫.૩ કોર્ટ દ્વારા શોધ ના મુદ્દા પર અન્ય ખૂણાથી પણ પ્રોસિક્યુશનના કેસનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું છે. હવે જે ડિસ્કવરી પંચનામુ તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે તેને સાબિત કરવું પડશે. જ્યારે પંચો ડિસ્કવરીને સમર્થન આપી રહ્યા નથી, ત્યારે તપાસ અધિકારીએ સાબિત કરવું પડશે કે આવી ડિસ્કવરી કેવી રીતે અને કઈ રીતે સ્થાપિત થવાની છે. જી.એલ.આર. ૧૯૬૬ ૦ ૩૦૬ માં નોંધાયેલ નાગિન સોમા વિ. રાજ્ય અને ૨૦૧૬(૩) જી.એલ.એચ. ૧૬૭ માં નોંધાયેલ જગદીશસિંહ @ મુન્નો રણજિતસિંહ @ રાણુભા જાડેજા વિ. ગુજરાત રાજ્યના કેસોમાં આ કોર્ટના બે નિર્ણયો દ્વારા આવા મુદ્દાને સારી રીતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો છે. હથિયારની શોધ સંબંધિત આ મુદ્દા પર વિગતવાર કેસ લો ધ્યાનમાં લીધા પછી અને ભારતીય પુરાવા

અધિનિયમ હેઠળ સમાર્પિષ્ટ જોગવાઈઓની તપાસ કયા પછી, આ કોર્ટે પકડ્યું છે કે આરોપીને આભારી ચોક્કસ નિવેદનને રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવે અને આ હેતુ માટે, પંચ સાક્ષી અને તપાસ અધિકારી માત્ર એવું બતાવીને કે દ્રવ્ય પદાર્થની શોધ તૈયાર કરવામાં આવી હતી કારણ કે આરોપી છુપાવવાની જગ્યા દર્શાવવા તૈયાર હતો, તેના બદલે તેમની સાક્ષ્ય માં ચોક્કસ નિવેદન આપવા માટે બંધાયેલા છે. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના કેટલાક નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, આ કોર્ટે શોધ ના મુદ્દાનું વિશ્લેષણ કર્યું છે, જે તપાસ અધિકારી દ્વારા ચપ્પુ સુરક્ષિત કરવામાં આવ્યું છે તેની રીત અને પદ્ધતિને જોતા વર્તમાન કેસમાં સ્પષ્ટપણે આકર્ષિત થતું દેખાય છે. તપાસ અધિકારીનું સંસ્કરણ ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં પ્રતિપાદિત થયેલ કાયદાની આવશ્યકતા મુજબ નથી અને તેથી પણ, આ પ્રોસિક્યુશનના કેસમાં ગંભીર શંકા સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરી રહ્યું છે અને તેથી તેવું ધારવું સલામત છે કે પ્રોસિક્યુશને શંકાની બહાર કેસ સાબિત કર્યો નથી. **નાગિન સોમા** (સુપ્રા) માં આપવામાં આવેલ નિર્ણયના ફક્ત નં.૨ ના સુસંગત અવતરણો નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

“૨. પ્રભુ વિ. ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્યના કેસમાં, એઆઈઆર ૧૯૬૩ સુપ્રીમ કોર્ટ ૧૧૧૩, કુહાડી અને શર્ટની શોધ સંબંધિત આવા નિવેદનો પુરાવામાં અસ્વીકાર્ય રાખવામાં આવ્યા હતા. તે સંબંધમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો નીચે મુજબ છે:—

પોલીસ અધિકારીને આપવામાં આવેલા દોષિત સાબિત કરનાર નિવેદનો પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૫ અને ૨૬ દ્વારા ફટકારવામાં આવે છે. નિવેદન કે કુહાડી એ હતી જેના દ્વારા હત્યા કરવામાં આવી હતી તે એવું નિવેદન નહોતું જે પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ ના અથ માં કોઈપણ શોધ તરફ દોરી જાય. ન તો રક્તથી ખરડાયેલ શર્ટ અને ધોતી તેની પોતાની

હોવાનું અપીલકર્તાનું કથિત નિવેદન એવું નિવેદન છે જે કલમ ૨૭ ના અર્થમાં કોઈપણ શોધ તરફ દોરી જાય. સેક્શનમાં પરિકલ્પિત 'શોધાયેલ હકીકત' ને ઉત્પાદિત વસ્તુની સમકક્ષ ગણવી તે ભ્રામક છે; શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકત તે જગ્યાને સમાવે છે જ્યાંથી વસ્તુ ઉત્પન્ન થાય છે અને આ અંગે આરોપીનું જ્ઞાન, અને આપવામાં આવેલી માહિતી આ હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોવી જોઈએ. તેથી કુદાડીનો ઉપયોગ હત્યા કરવા માટે થયો હતો તેવું અપીલકર્તાનું કથિત નિવેદન અથવા રક્તથી ખરડાયેલ શર્ટ અને ધોતી તેની હતી તેવું નિવેદન પુરાવામાં સ્વીકારવું ખોટું છે.

વાસ્તવમાં કાયદામાં તે સ્થિતિ સારી રીતે સ્થિર થઈ ગઈ છે અને અમને થોડું આશ્ચર્ય થાય છે કે આવા નિવેદનોને પંચનામાના વર્ણનોના અન્ય ભાગમાંથી અસંયમિત રહેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.”

જગદીશસિંહ @ મુન્નો રણજિતસિંહ @ રાણુભા જાડેજા (સુપ્રા) માં આપવામાં આવેલા નિર્ણયનો સુસંગત ફકરા નં.૩૫ પણ નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે:

“૩૫. વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રીમતી નિશા ઠાકોર દ્વારા પંચનામાઓ પર આપવામાં આવેલ ભાર, અર્થાત્ રિકવરી પંચનામા અને ડિસ્કવરી પંચનામા ખાસ કરીને તપાસ અધિકારીની સાક્ષ્ય દ્વારા સાબિત થયા પછી બાદમાં સ્વીકારી શકાતો નથી. પંચનામાની સામગ્રીને પદાર્થ પુરાવાના ભાગ તરીકે વાંચી શકાતી નથી. સાક્ષીઓએ પંચનામાને સમર્થન આપ્યું નથી તે આધારે શોધ

અંગેના પુરાવાને અસ્વીકાર કરી શકાતો નથી, તેમ છતાં પદાર્થ વસ્તુઓ પુનઃપ્રાપ્ત કરનાર તપાસ અધિકારીની સાક્ષ્ય વિશ્વાસપાત્ર હોવી જોઈએ. શોધ સ્વીકારતા પહેલા કાયદાની આવશ્યકતા પૂરી કરવાની જરૂર છે અને તે પંચનામાની સામગ્રીને સાબિત કરીને છે. તપાસ અધિકારી તેની સાક્ષ્ય માં પંચનામાની સામગ્રીને કાયદા અનુસાર સાબિત કરવા માટે બંધાયેલો છે અને જો તપાસ અધિકારીએ કાયદા અનુસાર ડિસ્કવરી પંચનામાની સામગ્રી સફળતાપૂર્વક સાબિત કરી હોય તો તે કિસ્સામાં પ્રોસિક્યુશન આવા પુરાવાઓ પર ભરોસો કરવા માટે ન્યાયી હોઈ શકે છે. તે સારી રીતે સ્થિર છે કે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૨૭ હેઠળ શોધ ના પુરાવા પર ભરોસો કરતા પહેલા, આરોપીને આભારી ચોક્કસ નિવેદન, તેના દ્વારા કરવામાં આવેલા નિવેદન તરીકે, રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવે અને, આ હેતુ માટે, પંચ સાક્ષી અને તપાસ અધિકારી તેમની સાક્ષ્ય માં ચોક્કસ નિવેદન આપવા માટે બંધાયેલા છે અને માત્ર એવું બતાવીને નહીં કે ભૌતિક વસ્તુઓની શોધ દોરવામાં આવી હતી કારણ કે આરોપી છુપાવવાની જગ્યા દર્શાવવા તૈયાર હતો. ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ ની કલમ ૨૭ ના સંદર્ભમાં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પ્રતિપાદિત કાયદાને પુનઃઉત્પાદિત કરવો સંબંધિત રહેશે. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિ. દામુ એસ/ઓ ગોપીનાથ શિંદે અને અન્યના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે આ મુજબ પકડ્યું છે:

“૩૫. પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ માં જડિત મૂળભૂત વિચાર અનુગામી ઘટનાઓ દ્વારા પુષ્ટિનો સિદ્ધાંત છે. આ સિદ્ધાંત એ સિદ્ધાંત પર સ્થાપિત થયેલ છે કે જો કેદી પાસેથી મેળવેલી કોઈપણ માહિતીના બળ પર કરવામાં આવેલી

શોધમાં કોઈ હકીકત શોધી કાઢવામાં આવે છે, તો આવી શોધ એ વાતની ખાતરી છે કે કેદી દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી માહિતી સાચી છે. માહિતી કબૂલાતનામા અથવા બિન-દોષિત સ્વભાવની હોઈ શકે છે, પરંતુ જો તેના પરિણામે હકીકતની શોધ થાય છે તો તે વિશ્વસનીય માહિતી બની જાય છે. તેથી ધારાસભ્યોએ સ્વીકાર્ય ભાગને ન્યૂનતમ સુધી મર્ગ કરીને આવી માહિતીનો પુરાવા તરીકે ઉપયોગ કરવાની મંજૂરી આપી. હવે તે સારી રીતે સ્થિર છે કે કોઈ વસ્તુની પુનઃપ્રાપ્તિ એ સેક્શનમાં પરિકલ્પિત હકીકતની શોધ નથી. પુલુકુરી કોટેયા વિ. સમ્રાટમાં પ્રિવી કાઉન્સિલનો નિર્ણય એ અર્થઘટનને ટેકો આપવા માટે સૌથી વધુ ટાંકવામાં આવેલ સત્તા છે કે સેક્શનમાં પરિકલ્પિત "શોધાયેલી હકીકત" તે જગ્યાને સમાવે છે જ્યાંથી વસ્તુ ઉત્પન્ન કરવામાં આવી હતી, તેના વિશે આરોપીનું જ્ઞાન, પરંતુ આપવામાં આવે માહિતી તે અસર સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોવી જોઈએ."

બોધરાજ ઉર્ફે બોધા અને અન્ય વિ. જમ્મુ અને કાશ્મીર રાજ્યના કેસમાં, (૨૦૦૨) ૮ એસસીસી જપ, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૧૮. કસ્ટડીમાં હોય ત્યારે આરોપી દ્વારા આપવામાં આવેલી માહિતીના આધારે, હુમલાના હથિયારની પુનઃપ્રાપ્તિ પર એક પરિસ્થિતિ તરીકે ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો. પ્રશ્ન એ છે કે શું પુનઃપ્રાપ્તિ સંબંધિત પુરાવા આરોપી પર અપરાધ બાંધવા માટે પૂરતા છે. ભારતીય પુરાવા અધિનિયમ, ૧૮૭૨ (સંક્ષિપ્તમાં "પુરાવા અધિનિયમ") ની કલમ ૨૭ એ કલમ ૨૫ થી ૨૬ ના

પ્રોવિસો (પરંતુ) દ્વારા છે અને પોલીસ કસ્ટડીમાં આપવામાં આવેલ કબૂલાતના સ્વરૂપમાં પણ એક નિવેદન જે શોધાયેલી હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત છે તે આરોપી સામે પુરાવામાં સ્વીકાર્ય છે. આ સ્થિતિ દિલ્લી એડમિન. વિ. બલ કિશન, એઆઈઆર (૧૯૭૨) એસસી ૩ અને મો. ઈનાયતુલ્લાહ વિ. મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય, એઆઈઆર (૧૯૭૬) એસસી ૪૮૩ માં આ કોર્ટ દ્વારા સંક્ષિપ્તમાં વ્યવહાર કરવામાં આવી હતી. "આવી માહિતીનો એટલો ભાગ" જેટલો તેના દ્વારા શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત છે, તે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે અને વિભાગનું સમગ્ર બળ તેમના પર કેન્દ્રિત છે. સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્ય માહિતીની મર્યાદા શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકતના ચોક્કસ સ્વરૂપ પર આધાર રાખવી જોઈએ જેની સાથે આવી માહિતી સંબંધિત હોવી જરૂરી છે. અગાઉના વિભાગો દ્વારા લાદવામાં આવેલ પ્રતિબંધ કથિત રીતે ધારાસભ્યના ભયથી પ્રેરિત હતો કે પોલીસના પ્રભાવ હેઠળની વ્યક્તિ અયોગ્ય દબાણના ઉપયોગ દ્વારા કબૂલાત કરવા માટે પ્રેરિત થઈ શકે છે. જો પ્રતિબંધ હટાવવા માટે જરૂરી બધી બાબતો પાછળથી ઉત્પન્ન થયેલી વસ્તુ સંબંધિત માહિતીનો કબૂલાતમાં સમાવેશ થાય છે, તો એવું ધારવું વાજબી લાગે છે કે પોલીસની પ્રેરણાત્મક શક્તિઓ પ્રસંગની સમાન સાબિત થશે, અને વ્યવહારમાં પ્રતિબંધ તેની અસર ગુમાવશે. જોગવાઈનો હેતુ એટલે કે કલમ ૨૭ એવા પુરાવાઓની સ્વીકૃતિ માટે પ્રદાન કરવાનો હતો જે વિભાગના અસ્તિત્વ સિવાય અગાઉના વિભાગોના પરિણામે પુરાવામાં સ્વીકારી શકાતા નથી. એવું પ્રતીત થશે કે કોઈપણ હકીકતની શોધ તરફ દોરી

જતા પુરાવાને સ્વીકાર્ય બનાવવા માટે ઊભા રહેલા સેક્શન ૨૭ હેઠળ, માહિતી પોલીસની કસ્ટડીમાં રહેલા કોઈપણ આરોપી પાસેથી આવવી જોઈએ. પોલીસ કસ્ટડીની આવશ્યકતા અત્યંત અસામાન્ય પરિણામો ઉત્પન્ન કરે છે અને તેવા કેસોમાં ઘણા મૂલ્યવાન પુરાવાના બાકાત તરફ દોરી શકે છે જ્યાં કોઈ વ્યક્તિ, જેને પાછળથી કસ્ટડીમાં લેવામાં આવે છે અને આરોપી બને છે, અપરાધ આચર્યા પછી પોલીસ અધિકારીને મળે છે અથવા સ્પેરછાએ તેની પાસે અથવા પોલીસ સ્ટેશનમાં જાય છે અને અપરાધની પરિસ્થિતિઓ જણાવે છે જે તેનાથી પ્રાપ્ત માહિતીના પરિણામે મૃત શરીર, હથિયાર અથવા અન્ય કોઈપણ ભૌતિક હકીકતની શોધ તરફ દોરી જાય છે. આ માહિતી જે અન્યથા સ્વીકાર્ય છે જો માહિતી પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં ન હોય તેવી વ્યક્તિ પાસેથી આવી હોય અથવા પોલીસ અધિકારીની કસ્ટડીમાં ન હોય તેવી વ્યક્તિ પાસેથી આવી હોય તો સેક્શન ૨૭ હેઠળ અસ્વીકાર્ય બને છે. સેક્શન ૨૭ હેઠળ જે નિવેદન સ્વીકાર્ય છે તે તે છે જે શોધ તરફ દોરી જતી માહિતી છે. આમ, જે સ્વીકાર્ય છે તે માહિતી હોવાથી, તે સાબિત થવી પડશે અને તેના પર પોલીસ અધિકારી દ્વારા બનાવવામાં આવેલ અભિપ્રાય નહીં. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કસ્ટડીમાં હોય ત્યારે આરોપી દ્વારા આપવામાં આવેલી ચોક્કસ માહિતી જેના કારણે તેઓની પુનઃપ્રાપ્તિ થઈ છે તે સાબિત કરવી પડશે. તેથી, આરોપી અને પ્રોસિક્યુશન બંનેના ફાયદા માટે તે જરૂરી છે કે આપવામાં આવેલી માહિતી રેકૉર્ડ કરવામાં આવે અને સાબિત કરવામાં આવે અને જો આવી રીતે રેકૉર્ડ કરવામાં ન આવે તો, ચોક્કસ

માહિતી પુરાવા દ્વારા રજૂ કરવી આવશ્યક છે. પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ માં જડિત મૂળભૂત વિચાર અનુગામી ઘટનાઓ દ્વારા પુષ્ટિનો સિદ્ધાંત છે. આ સિદ્ધાંત એ સિદ્ધાંત પર સ્થાપિત થયેલ છે કે જો કેદી પાસેથી મેળવેલી કોઈપણ માહિતીના બળ પર કરવામાં આવેલી શોધમાં કોઈ હકીકત શોધી કાઢવામાં આવે છે, તો આવી શોધ એ વાતની ખાતરી છે કે કેદી દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી માહિતી સાચી છે. માહિતી કબૂલાતનામા અથવા બિન-દોષિત સ્વભાવની હોઈ શકે છે પરંતુ જો તેના પરિણામે હકીકતની શોધ થાય છે, તો તે વિશ્વસનીય માહિતી બની જાય છે. હવે તે સારી રીતે સ્થિર છે કે કોઈ વસ્તુની પુનઃપ્રાપ્તિ એ સેક્શનમાં પરિકલ્પિત હકીકતની શોધ નથી. પુલુકુરી કોટેયા વિ. સમ્રાટ એઆઈઆર (૧૯૪૭) પીસી ૬૭ ના પ્રિવી કાઉન્સિલનો નિર્ણય, તે અર્થઘટનને ટેકો આપવા માટે સૌથી વધુ ટાંકવામાં આવેલ સત્તા છે કે સેક્શનમાં પરિકલ્પિત "શોધાયેલી હકીકત" તે જગ્યાને સમાવે છે જ્યાંથી વસ્તુ ઉત્પન્ન કરવામાં આવી હતી, તેના વિશે આરોપીનું જ્ઞાન, પરંતુ આપવામાં આવેલી માહિતી તે અસર સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત હોવી જોઈએ. [જુઓ મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય વિ. દામુ ગોપીનાથ શિંદે અને ઓર્સ, (૨૦૦૦) Cri.L.J ૨૩૦૧. શંકા વિના, પુરાવામાં સ્વીકારવાની પરવાનગી આપવામાં આવેલી માહિતી તે માહિતીના તે ભાગ સુધી મર્યાદિત છે જે "ત્યારે શોધી કાઢવામાં આવેલી હકીકત સાથે સ્પષ્ટપણે સંબંધિત છે." પરંતુ માહિતીને સ્વીકાર્યતા મેળવવા માટે એટલી બધી ટૂંકી કરવી જરૂરી નથી કે તેને સંવેદનશીલ અથવા અગમ્ય બનાવી શકાય. સ્વીકારવામાં આવેલી માહિતીની મર્યાદા સમજી શકાય

તેવી હોવી જોઈએ. માત્ર એટલું નિવેદન કે આરોપીએ પોલીસ અને સાક્ષીઓને તે જગ્યા તરફ દોરી જ્યાં તેણે લેખો છુપાવ્યા હતા તે આપવામાં આવેલી માહિતી સૂચવતું નથી.”

હાલના કેસમાં, રિકવરી પંચનામુ શ્રેષ્ઠ રીતે તે હકીકત સાબિત કરી શકે છે કે સત્યેન્દ્રસિંહ પાસેથી મોબાઈલ ફોન પુનઃપ્રાપ્ત થયો હતો. ડિસ્કવરી પંચનામુ તપાસ અધિકારી દ્વારા સાબિત કરવામાં આવ્યું નથી કારણ કે તેણે માત્ર એવું બતાવ્યું છે કે પંચનામુ તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. પદાર્થ સ્વભાવના અન્ય કોઈપણ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, આવા પુરાવા પર ભરોસો કરવો આરોપીને ફસાવી શકતો નથી. આ કોર્ટ દ્વારા પરામર્શ મુજબ, પટેલ માનાભાઈ માવજીભાઈ વિ. ગુજરાત રાજ્ય (સુપ્રા) ના કેસમાં, આરોપીની વિનંતી પર કોઈ વસ્તુની માત્ર પુનઃપ્રાપ્તિ એ જ સુસંગત હકીકત છે જ્યારે તે અન્ય પુરાવા દ્વારા સ્થાપિત થાય છે અને પુનઃપ્રાપ્ત થયેલ વસ્તુ આરોપી અને તે જેના પર આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે તે ગુના સાથે જોડાયેલ છે. સ્પષ્ટ શબ્દોમાં કહીએ તો, પુનઃપ્રાપ્ત થયેલ વસ્તુ, આરોપી અને ગુનો જેના માટે આરોપી પર આરોપ છે વચ્ચેનો સંબંધ હંમેશા “evidence aliunde” (બહારના પુરાવા) દ્વારા સ્થાપિત થવો જોઈએ. વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં કોઈ પદાર્થ પુરાવા રેકૉર્ડ પર આવ્યા નથી અને માત્ર એટલા માટે કે સત્યેન્દ્રસિંહ પાસેથી મોબાઈલ ફોન પુનઃપ્રાપ્ત થયો છે આવી પુનઃપ્રાપ્તિ આઈપીસી ની કલમ ૩૦૨ અને ૨૦૧ હેઠળ ગુનાના આરોપી પર આરોપ મૂકવા માટે જોડી શકાતી નથી.

૩૫.૪ વિદ્વાન વકીલ શ્રી એ.ડી.શાહ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા અન્ય નિર્ણયો, વર્તમાન કેસ પર કેટલાક અસરો ધરાવે છે. તેઓ મહાવીર સિંહ વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્યના કેસો છે જે (૨૦૧૬)૧૦ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૨૨૦ માં નોંધાયેલા છે અને

હરબીર સિંહ વિ. શીશપાલ અને અન્ય છે જે ૨૦૧૬એસસીસી ઓનલાઇન એસસી ૧૧૬૪ માં નોંધાયેલા છે. આ અપીલના અંતિમ પરિણામમાં આ કોર્ટને આ નિર્ણયો સહાયરૂપ જણાયા છે. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં જે કાયદાનો પ્રસ્તાવ મૂકવામાં આવ્યો છે તે અપીલ કોર્ટના અધિકારક્ષેત્રના વ્યાપ વિશે છે. જ્યારે તબીબી પુરાવા અને પ્રત્યક્ષ પુરાવા વચ્ચે સંઘર્ષ હોય ત્યારે શું સ્થિતિ હશે તે પણ પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યું છે. કોર્ટે તે નિર્ણયોની તપાસ કરી છે. મહાવીર સિંહ (સુપ્રા) માં આપવામાં આવેલ નિર્ણયના ફક્ત નં.૧૨ અને ૧૩ માં સમાવિષ્ટ સુસંગત અવતરણો અહીં ટાંકવા યોગ્ય છે:

“૧૨. ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રમાં, એક આરોપીને સંપૂર્ણ અજમાવટ પછી સક્ષમ કોર્ટ દ્વારા દોષિત ન ઠેરવવામાં આવે ત્યાં સુધી નિર્દોષ માનવામાં આવે છે અને એકવાર ટ્રાયલ કોર્ટ પ્રતીતિકર તર્ક દ્વારા આરોપીને નિર્દોષ જાહેર કરે છે, ત્યારે તેની નિર્દોષતાની પુષ્ટિ અપીલ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે અપીલ કોર્ટ પર વધુ બોજ મૂકે છે. કોઈ શંકા વિના, તે સ્થિર કાયદો છે કે અપીલ કોર્ટની સત્તા પર કોઈ પ્રતિબંધો નથી કે જેના પર નિર્દોષ મુક્તિનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો છે તે બંને તથ્યો અને કાયદા પરના પુરાવાની સમીક્ષા, પુનઃમૂલ્યાંકન અને પુનઃવિચારણા કરે. પરંતુ નિર્દોષ મુક્તિના આદેશમાં દખલ કરવા માટે અનિવાર્ય અને નોંધપાત્ર આધાર ન હોય તો કોર્ટે અપીલમાં દખલ કરવામાં ખૂબ જ સાવચેત રહેવું પડશે. અપીલ કોર્ટે આદેશ પસાર કરતી વખતે આવા નિષ્કર્ષ માટે સ્પષ્ટ તર્ક આપવો પડશે.

૧૩. તે ચોક્કસપણે સાચું છે કે અપીલ કોર્ટ કયા સંજોગોમાં નિર્દોષ મુક્તિના આદેશમાં દખલ કરી શકે છે તે અંગે કોઈ સ્ટ્રેટ જેકેટ ફોર્મ્યુલા હોઈ શકે નહીં, પરંતુ તે દરેક કેસની તથ્યો અને સંજોગો પર આધાર

રાખે છે. વર્તમાન કેસમાં, આપણે આરોપીને દોષિત ઠેરવવામાં હાઇકોર્ટના નિષ્કર્ષ પાછળના તર્કની તપાસ કરવી પડશે અને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ નિર્દોષ મુક્તિના આદેશથી વિચલિત થવાના અનિવાર્ય કારણોની તપાસ કરવી પડશે.”

આ નિર્ણયના અન્ય ભાગો જે ફક્ત નં.૧૮, ૧૯ અને ૨૨ માં પ્રતિબિંબિત થાય છે તે પણ વર્તમાન ચુકાદામાં સહાય તરીકે લેવામાં આવ્યા છે.

“૧૮. હાઇકોર્ટે સદર માધો સિંહ (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૯) ના પુરાવાને ઘણું વજન આપ્યું છે કારણ કે તે એક સ્વતંત્ર સાક્ષી છે. રેકૉર્ડની ચકાસણી પર, એવું લાગે છે કે સદર વ્યક્તિએ અગાઉની ઘણી પ્રસંગો પર પીડિત પરિવાર માટે પહેલેથી જ સાક્ષ્ય આપી હતી, તે પણ એ જ આરોપી સામે. આ હકીકત હોવાથી, રસ ધરાવતા સાક્ષી પર ન્યાયશાસ્ત્રનું વિશ્લેષણ કરવું મહત્વપૂર્ણ છે. તે એક સ્થિર સિદ્ધાંત છે કે રસ ધરાવતા સાક્ષીના પુરાવાની અત્યંત સાવધાની સાથે તપાસ કરવાની જરૂર છે. તેના પર ફક્ત ત્યારે જ ભરોસો કરી શકાય છે જો પુરાવામાં સત્યની રિંગ હોય, પ્રતીતિકર, વિશ્વાસપાત્ર અને ભરોસાપાત્ર હોય. અહીં આપણે આકસ્મિક સાક્ષીનો પણ ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ. એ જોવાનું રહે છે કે જો કે ભારતમાં આકસ્મિક સાક્ષીના પુરાવા સ્વીકાર્ય છે, છતાં આકસ્મિક સાક્ષીને તે ચોક્કસ બિંદુ પર તેની હાજરીને યોગ્ય રીતે સમજાવવી પડશે ખાસ કરીને જ્યારે તેની સાક્ષ્ય પર દૂષિત હોવાના આક્ષેપ કરવામાં આવી રહ્યા છે.

૧૯. રસ ધરાવતા સાક્ષીની વિરોધાભાસી સાક્ષ્ય ને સામાન્ય રીતે નિર્ણાયક ગણી શકાતી નથી. સદર માધો સિંહ (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૯) એ સ્વીકાર્યું છે કે તે મૃતક માટે આરોપી વિરુદ્ધ અન્ય કેસમાં સાક્ષી

રહ્યો છે. અહીં એ જોવાનું રહે છે કે સદર માધો સિંહ (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૯) પરિવાર માટે પોકેટ વિટનેસ તરીકે કામ કરી રહ્યો છે. વધુમાં, આ સ્વતંત્ર સાક્ષીની વિશ્વસનીયતાને તે હકીકત પર પડકારી શકાય છે કે હોબાળો ફક્ત સદર માધો સિંહ (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૯) દ્વારા જ સાંભળવામાં આવ્યો હતો જ્યારે સ્થાનિક લોકોના બાકીના સભ્યો મદદ માટે આવ્યા ન હતા. માધો સિંહ (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૯) એક આકસ્મિક સાક્ષી તેમજ અહીં એક રસ ધરાવતો સાક્ષી હોવાથી, શંકા પેદા કરે છે અને વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતો નથી. માધો સિંહ (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૯) દ્વારા આ સ્વીકાર માત્ર આપણને તેની પોતાની સાક્ષ્ય ની સત્યતા પર શંકા કરવા મજબૂર કરતું નથી પરંતુ ગંભીર સિંહ (બચાવપક્ષના સાક્ષી ૭) ના સંસ્કરણ પર પણ શંકાઓ ઊભી કરી છે.

XXXX XXXX XXXX

૨૨. તબીબી પુરાવા અને પ્રત્યક્ષ પુરાવા વચ્ચે વિરોધાભાસ હોય તેવા કેસોમાં કાયદાની સ્થિતિ એ હકીકતમાં સ્ફટિકી થઈ શકે છે કે જો કે સાક્ષીની ઓક્યુલર સાક્ષ્ય તબીબી પુરાવાઓની તુલનામાં વધુ પુરાવાત્મક મૂલ્ય ધરાવે છે, જ્યારે તબીબી પુરાવા ઓક્યુલર સાક્ષ્ય ને અસંભવિત બનાવે છે, ત્યારે પુરાવાઓના મૂલ્યાંકનની પ્રક્રિયામાં તે એક સુસંગત પરિબલ બને છે. જો કે, જ્યાં તબીબી પુરાવા એટલા દૂર જાય છે કે તે ઓક્યુલર પુરાવા સાચા હોવાની તમામ શક્યતાઓને સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢે છે, ત્યાં ઓક્યુલર પુરાવાઓ પર અવિશ્વાસ કરી શકાય છે [જુઓ: અબ્દુલ સૈયદ વિ. એમ.પી. રાજ્ય, (૨૦૧૦) ૧૦ એસસીસી ૨૫૯].”

મહાવીર સિંહ (સુપ્રા) માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનોને ધ્યાનમાં લેતા, અમારો એવો વિચારપૂર્વકનો અભિપ્રાય છે કે વર્તમાન કેસની પૃષ્ઠભૂમિમાં પણ ઉપરોક્ત પ્રસ્તાવ આકર્ષિત થઈ રહ્યો છે અને તદનુસાર, આ નિર્ણય પર પણ ભરોસો રાખીને, આપણે જરૂરી મુજબ પુરાવાના પુનઃમૂલ્યાંકનની કવાયત હાથ ધરી છે અને તદનુસાર, અમને વર્તમાન કેસમાં એક શંકાસ્પદ પરિસ્થિતિ મળી છે જે પ્રોસિક્યુશન દ્વારા શંકાની બહાર સાબિત કરવામાં આવી નથી.

૩૫.૫ **હરબીર સિંહ** (સુપ્રા) ના કેસમાં પણ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે રસ ધરાવતા સાક્ષીના મુદ્દા અને શંકાનો લાભ કયા સંજોગોમાં ધ્યાનમાં લેવો જોઈએ તે મુદ્દા સાથે જોડાયેલા આવા સાક્ષીઓની સાક્ષ્ય ના મૂલ્યાંકન સાથે વ્યવહાર કર્યો છે. ફક્ત નં.૭, ૧૧, ૨૦, ૨૩ અને ૨૫ માં સમાવિષ્ટ સુસંગત અવતરણો નીચે મુજબ પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યા છે:

“૭. જો કે, હાઈકોર્ટે પ્રતિવાદીઓને શંકાનો લાભ આપ્યો અને આ આધારે તેમને નિર્દોષ જાહેર કર્યા કે પ્રોસિક્યુશન પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓ ફરિયાદીમાં રસ ધરાવતા હોવાને કારણે અને તેથી અવિશ્વાસપાત્ર હોવાને કારણે, જ્યારે અન્ય મોટાભાગના પ્રોસિક્યુશન સાક્ષીઓ આકસ્મિક સાક્ષીઓ હતા, ત્યારે શંકાની બહાર તેનો કેસ સાબિત કરવામાં સક્ષમ ન હતું. કથિત કાવતરું અને મૃતકની હત્યાની હકીકત બંને પર પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓના પુરાવા, વિશ્વાસ પ્રેરિત કરતા ન હતા; સીઆરપીસી ની કલમ ૧૬૧ હેઠળ નોંધાયેલા તેમના નિવેદનો પર કરવામાં આવેલા પ્રોસિક્યુશન સાક્ષીઓની સાક્ષ્ય માં અસંગતતાઓ અને સુધારાઓ હતા. વધુમાં, ચોક્કસ પ્રોસિક્યુશન સાક્ષીઓની સાક્ષ્ય નોંધવામાં અસમર્થ વિલંબ તેમજ તપાસમાં ઘણી

મહત્વપૂર્ણ અને મૂળભૂત ખામીઓ હતી જેણે પ્રોસિક્યુશન કેસને શંકાસ્પદ બનાવ્યો હતો.

XXXX XXXX XXXX

૧૧. તે ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રનો એક મુખ્ય સિદ્ધાંત છે કે આરોપીનો અપરાધ શંકાની બહાર સાબિત થવો જોઈએ. શંકાની બહાર તેનો કેસ સાબિત કરવાનો બોજ પ્રોસિક્યુશન પર પડે છે અને તે ક્યારેય બદલાતો નથી. ફોજદારી કેસોમાં ન્યાય વહીવટના જાળી દ્વારા ચાલતો અન્ય સોનેરી દોરો એ છે કે જો કેસમાં રજૂ કરાયેલા પુરાવાઓ પર બે મંતવ્યો શક્ય હોય, એક આરોપીના અપરાધ તરફ નિર્દેશ કરે છે અને બીજો તેની નિર્દોષતા તરફ નિર્દેશ કરે છે, તો જે દષ્ટિકોણ આરોપીની તરફેણમાં હોય તે અપનાવવું જોઈએ [વીડિયો કાલી રામ વિ. હિમાચલ પ્રદેશ રાજ્ય, (૧૯૭૩) ૨ એસસીસી ૮૦૮; રાજસ્થાન રાજ્ય વિ. રાજા રામ, (૨૦૦૩) ૮ એસસીસી ૧૮૦; ચંદ્રપ્પા અને ઓર્સ. વિ. કર્નાટક રાજ્ય, (૨૦૦૭) ૪ એસસીસી ૪૧૫; ઉપેન્દ્ર પ્રધાન વિ. ઓરિસ્સા રાજ્ય, (૨૦૧૫) ૧૧ એસસીસી ૧૨૪ અને ગોલબાર હુસેન અને ઓર્સ. વિ. આસામ રાજ્ય અને એનર., (૨૦૧૫) ૧૧ એસસીસી ૨૪૨].

XXXX XXXX XXXX

૨૦. જો કે, અમે એવું ભાર મૂકવા માંગતા નથી કે સ્વતંત્ર સાક્ષીઓ દ્વારા સમર્થન એવા કેસોમાં અનિવાર્ય નિયમ છે જ્યાં પ્રોસિક્યુશન મુખ્યત્વે દેખીતી રીતે રસ ધરાવતા સાક્ષીઓના પુરાવા પર આધારિત છે. તે સારી રીતે સ્થિર છે કે તે પુરાવાની ગુણવત્તા છે અને પુરાવાની

માત્રા નથી જેની કોર્ટ દ્વારા નિવેદન પર શ્રદ્ધા મૂકવા માટે ચકાસણી કરવી જરૂરી છે.

XXXX XXXX XXXX

૨૩. 'આકસ્મિક સાક્ષી' ની વ્યાખ્યા આપતી વિશેષતાઓ મહાજન, જે., દ્વારા પૂરણ વિ. પંજાબ રાજ્ય, એઆઈઆર ૧૯૫૩ એસસી ૪૫૯ ના કેસમાં સમજાવવામાં આવી હતી. એવું પકડવામાં આવ્યું હતું કે આવા સાક્ષીઓની અચાનક દ્રશ્ય પર દેખાવાની ટેવ હોય છે જ્યારે કંઈક થઈ રહ્યું હોય અને પછી તે ઘટનાને ધ્યાનમાં લીધા પછી અદૃશ્ય થઈ જાય છે જેના વિશે તેમને પછીથી પુરાવા આપવા માટે બોલાવવામાં આવે છે.

૨૫. હાઈકોર્ટ દ્વારા રેકૉર્ડ કરવામાં આવેલ ઉપરોક્ત અને અન્ય કારણોના પ્રકાશમાં, અમે પકડીએ છીએ કે પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓના પુરાવા સત્યવાદી, વિશ્વસનીય અને ભરોસાપાત્ર નથી અને તેથી દોષિત ઠેરવવાનો આધાર બની શકતા નથી. ઘટનાના સમયે ઘટના સ્થળે તેમની હાજરી અત્યંત અકુદરતી છે તેમજ ખાસ કરીને જ્યારે કથિત ઘટના સ્થળે અંધારું હતું ત્યારે નોંધપાત્ર અંતરેથી દરેક આરોપીને વ્યક્તિગત રીતે અને યોગ્ય રીતે ઓળખવાની તેમની ક્ષમતા પોતાનામાં શંકાસ્પદ છે."

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા કેસ લોના સર્વગ્રાહી વાંચન પર, અમને જણાયું કે તે અપીલકર્તા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોને સમર્થન આપવા માટે સક્ષમ છે.

૩૬. વિદ્વાન એડિશનલ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી એલ.આર.પૂજારી દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લેવાની કોર્ટની ફરજ હોવાથી, અમે તે નિર્ણયોમાં પ્રતિપાદિત કાયદાના પ્રસ્તાવોને પણ કાળજીપૂર્વક ધ્યાનમાં લીધા છે.

૩૬.૧ શ્રી પૂજારી, વિદ્વાન એપીપી, એ કેરળ રાજ્ય સામે ચાકો ઉર્ફે અણિયન કુંજુ અને અન્યના કેસ પર આધાર રાખ્યો છે જે એઆઈઆર ૨૦૦૪ સુપ્રીમ કોર્ટ ૨૬૮૮ માં નોંધાયેલ છે જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એક જ સાક્ષી પર કેવી રીતે ભરોસો કરવો તે મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કર્યો છે. ઉપરોક્ત વર્ણિત સંજોગોની શ્રેણીના કારણે અગાઉ ચર્ચા કર્યા મુજબ, હાલના કેસના રેકૉર્ડ પર પ્રવર્તમાન સંજોગો સાથે વિદ્વાન એપીપી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ સુસંગત ફકરાની સરખામણી પરથી, એવું લાગે છે કે દોરવામાં આવેલ મૌખિક પુરાવાની સાક્ષ્ય માં સમાવિષ્ટ સત્યતા ગંભીર શંકામાં છે. જો કે, તે સંજોગોને પુનરાવર્તિત કર્યા વિના, અમારો અભિપ્રાય છે કે સદર નિર્ણયમાં પ્રતિપાદિત કાયદાનો પ્રસ્તાવ સ્ટ્રેટ-જેકેટ ફોર્મ્યુલા તરીકે લાગુ કરવો શક્ય નથી.

૩૬.૨ વિદ્વાન એપીપી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ અન્ય નિર્ણય ઈકબાલ મૂસા પટેલ વિ. ગુજરાત રાજ્યનો કેસ છે જે (૨૦૧૧) ૨ સુપ્રીમ કોર્ટ કેસીસ ૧૯૮ માં નોંધાયેલ છે. એ નોંધવું જોઈએ કે સદર કેસ નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબ્સ્ટેન્સીસ એક્ટ, ૧૯૮૫ સંબંધિત હતો જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત અધિનિયમ હેઠળ સમાવિષ્ટ મજબૂત જોગવાઈઓના સંદર્ભમાં એક મુદ્દા સાથે વ્યવહાર કરી રહી હતી અને તેથી સદર નિર્ણયની તથ્યો વર્તમાન કેસ કરતા તદ્દન અલગ છે અને નિર્દોષતાની ધારણાની વિભાવના ગુનાના સંદર્ભમાં જોવી પડશે જે આચરવામાં આવ્યો છે. નાર્કોટિક પદાર્થ સંબંધિત કેસ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે કોર્ટને સિદ્ધાંત બહાર કાઢવાની તક મળી અને અહીં વર્તમાન કેસમાં, આપણે જોયું છે કે તબીબી પુરાવા અને મૌખિક પુરાવા વચ્ચે ગંભીર સંઘર્ષ છે. તેથી તથ્યની પૃષ્ઠભૂમિ ઉપરોક્ત કેસ કરતા તદ્દન અલગ છે અને તેથી પ્રસ્તાવ સાથે આદરપૂર્વક

સહમતિ સાથે, અમારો મત છે કે તેમાં પ્રતિપાદિત કાયદો અહીં લાગુ કરવો શક્ય નથી અને તેથી, વિદ્વાન એપીપી દ્વારા કરવામાં આવેલી સદર રજૂઆત સ્વીકારવામાં આપણે અસમર્થ છીએ.

૩૬.૩ વિદ્વાન એપીપી, શ્રી પૂજારીએ ડિસ્કવરી પંચનામાના મુદ્દા પર ૨૦૦૩(૩) જી.એલ.એચ. ૨૮૩ માં નોંધાયેલા વાહાજ રવાજ ઠાકોર અને અન્ય વિ. ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં તેમની રજૂઆતને મજબૂત કરવા માટે અન્ય એક નિર્ણય પર વધુ આધાર રાખ્યો છે. સદર નિર્ણયના ફક્રા નં.૩૫ નો સંદર્ભ લઈને, ડિસ્કવરી સાબિત થઈ છે તેવું દર્શાવવાનો વિદ્વાન એપીપી દ્વારા પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે પરંતુ અમે કોઓર્ડિનેટ બેન્ચના ખૂબ જ તાજેતરના નિર્ણયને ધ્યાનમાં લીધો છે જે ફરીથી માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના કેટલાક નિર્ણયો પર આધારિત છે અને તેથી અમારો મત છે કે આપણે આ કોર્ટના નવીનતમ ઉચ્ચારણ દ્વારા જવું જોઈએ. કોઈ શંકા વિના, ચુકાદો ચોક્કસપણે પ્રસ્તાવ રજૂ કરી રહ્યો છે પરંતુ તથ્યો એવા છે, જેમ અગાઉ જણાવવામાં આવ્યું છે, કે જ્યાં સ્વતંત્ર સાક્ષીઓ પણ પ્રોસિક્યુશનના કેસને એટલા પ્રતીતિકર રીતે સમર્થન આપી રહ્યા નથી જેના પર આપણે ભારતીય પુરાવા અધિનિયમની કલમ ૨૭ મુજબ ડિસ્કવરી સ્થાપિત કરવા માટે માત્ર તપાસ અધિકારીની સાક્ષ્ય પર ભરોસો કરીએ અને તેથી, આ ચુકાદો અને તેની સહાય વિદ્વાન એપીપી માટે કોઈ ઉપયોગની નથી.

૩૬.૪ હોસ્ટાઈલ સાક્ષીઓની સાક્ષ્ય તેમજ જ્યારે મુદ્દામાલ લેખો રક્તના ડાઘ સાથે મળી આવ્યા હોય ત્યારે શંકાનો લાભ આપવાના મુદ્દા પર એઆઈઆર ૨૦૧૨ સુપ્રીમ કોર્ટ ૨૧૬૩ માં નોંધાયેલ કાઠી ભારત વજસુર અને એનર. વિ. ગુજરાત રાજ્યના કેસ અને એઆઈઆર ૨૦૦૧ સુપ્રીમ કોર્ટ ૩૩૦ માં નોંધાયેલ ગુરા સિંહ વિ. ગુજરાત રાજ્યના કેસ જેવા અન્ય બે નિર્ણયો પર પણ વિદ્વાન એપીપી દ્વારા આધાર રાખવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. શ્રી પૂજારીએ કાઠી ભારત વજસુર (સુપ્રા) ના નિર્ણયના સુસંગત ફક્રા નં.૨૪ અને ૨૫ અને ગુરા સિંહ (સુપ્રા) ના નિર્ણયના

નં.૨૦ અને ૨૩ તરફ આપણું ધ્યાન દોર્યું છે જેથી દર્શાવી શકાય કે રક્ત જમ કરાયેલા ચપ્પુ પર મળી આવ્યું છે અને તેથી આરોપીને કોઈ લાભ આપવામાં આવશે નહીં. જો આ સિદ્ધાંતને સ્ટ્રેટ-જેકેટ ફોર્મ્યુલા તરીકે લાગુ કરવામાં આવે, તો વર્તમાન કેસમાં ઉભરી રહેલા પુરાવાની અસર નકામી બની જશે તેવી અમને શંકા છે. વાસ્તવમાં, વર્તમાન કેસમાં ઉપલબ્ધ સામગ્રીએ પ્રોસિક્યુશનના સંસ્કરણને સ્પષ્ટપણે બહાર ફેંકી દીધું છે કારણ કે માત્ર તબીબી અધિકારીએ જ, કોઈ અનિશ્ચિત શબ્દોમાં, અભિપ્રાય આપ્યો નથી કે પુનઃપ્રાપ્ત/શોધાયેલ મુદ્દામાલનો ઉપયોગ ફટકો મારવામાં થયો નથી પરંતુ તે જ સમયે ચપ્પુ પર રક્તના ડાઘ મળવાની દોષિત સાબિત કરનાર પરિસ્થિતિ સીઆરપીસી ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ નોંધાયેલા આગળના નિવેદનમાં આરોપી સમક્ષ મૂકવામાં આવી નથી અને તેથી વર્તમાન તથ્યોની પૃષ્ઠભૂમિ ઉપરોક્ત બે નિર્ણયો કરતા અલગ છે અને તેથી તે નિર્ણયો વિદ્વાન એપીપી ને કોઈ સહાયતાના દેખાતા નથી.

૩૬.૫ અન્ય નિર્ણય કે જેના પર વિદ્વાન એપીપી દ્વારા આધાર રાખવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે તે **દરબાર સિંહ વિ. પંજાબ રાજ્યનો કેસ છે જે એઆઈઆર ૨૦૧૩ સુપ્રીમ કોર્ટ ૮૪૦** માં નોંધાયેલ છે. તેમાં જે સિદ્ધાંત પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યો છે તે એ છે કે જ્યારે ઓક્યુલર પુરાવા અને તબીબી પુરાવા વચ્ચે વિસંગતતા હોય ત્યારે પરિસ્થિતિ સાથે કેવી રીતે વ્યવહાર કરવો. સદર નિર્ણયની હેડ નોંધ પોતે પૂરતી સ્પષ્ટ છે કે જ્યાં સુધી તબીબી પુરાવા દ્વારા સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢવામાં ન આવે ત્યાં સુધી ઓક્યુલર પુરાવા પ્રાથમિકતા ધરાવે છે. અહીં, જેમ કે ઉપર પહેલેથી જ અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે, કાયદાની આવશ્યકતા મુજબ શંકાની બહાર ડિસ્કવરી સાબિત ન થવા ઉપરાંત તબીબી પુરાવાએ હથિયારના ઉપયોગની શક્યતાને સંપૂર્ણપણે નકારી કાઢી હોવાથી, તેણે ઓક્યુલર પુરાવાની અસરને વિફૂત કરી છે અને તેથી આ નિર્ણય પ્રોસિક્યુશન કરતાં અપીલકર્તાની બાજુમાં સહાયરૂપ

છે અને તેથી, ઉપરોક્ત સ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતા, અમારો મત છે કે આ નિર્ણય વિદ્વાન એપીપી માટે કોઈ ઉપયોગનો નથી.

૩૬.૬ વિદ્વાન એપીપી એ ૧૯૯૯(૨) જી.એલ.એચ. ૪૨૯ માં નોંધાયેલા ક્વાસ જહાંગીર મામાબુવાલા વિ. ગુજરાત રાજ્યના કેસમાં આ કોર્ટના અન્ય એક નિર્ણયથી સહાય લેવાનો વધુ પ્રયાસ કર્યો છે. જો કે, તેમણે સદર નિર્ણય પર વધુ ભાર મૂક્યો નથી અને તેથી, વિવાદમાં રહેલા મુદ્દા પરના તમામ તાજેતરના ઉચ્ચારણોને ધ્યાનમાં લીધા હોવાથી, અમારો એવો વિચારપૂર્વકનો અભિપ્રાય છે કે પુરાવા અને સંજોગો એ સૂચવવા માટે પૂરતા છે કે રેકૉર્ડમાંથી એક ગંભીર શંકા ઉભરી રહી છે જેનો લાભ અપીલકર્તા આરોપીની તરફેણમાં ઝૂકવો જોઈએ અને તદનુસાર, આવી શંકાસ્પદ પરિસ્થિતિઓની પૃષ્ઠભૂમિમાં, અમે ટ્રાયલ કોર્ટના દૃષ્ટિકોણની પુષ્ટિ કરવામાં અસમર્થ છીએ જેના દ્વારા દોષિત ઠેરવવાનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો છે અને તેથી, દોષિત ઠેરવવાના ચુકાદા અને આદેશને બાજુ પર રાખવા અને અપીલકર્તા આરોપી દ્વારા દાખલ કરાયેલ અપીલને મંજૂર કરવા માટે અમે અમારા વિચારપૂર્વક મતમાં યોગ્ય માનીએ છીએ.

૩૭. અમે તબીબી પુરાવાઓની મૌખિક પુરાવા સાથે કાળજીપૂર્વક ચકાસણી અને સરખામણી પણ કરી છે અને રસ ધરાવતા સાક્ષીઓની કાળજીપૂર્વક તપાસના નિયમને લાગુ કરીને, અમારો વિચારપૂર્વકનો અભિપ્રાય છે કે પ્રોસિક્યુશન દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ કેસ પુરાવાના ખૂબ જ નબળા ભાગ પર આધારિત છે જેના પર, આરોપીના અપરાધનો અંતિમ નિષ્કર્ષ શંકાની બહાર સ્થાપિત કરવો શક્ય નથી અને તદનુસાર પુરાવાના આવા ભાગ પર આધારિત દોષિત ઠેરવવું અસ્થિર જણાય છે.

૩૮. સમગ્ર રીતે પુરાવાના અંતિમ વિશ્લેષણ પર, અમને જણાયું કે પરિસ્થિતિની સાંકળ એટલી સંપૂર્ણ થઈ રહી નથી જે આપણને કથિત ગુનાઓ માટે આરોપીના

અપરાધ વિશેના નિષ્કર્ષ પર આવવાની મંજૂરી આપી શકે અને તેથી, અપરાધ સ્થાપિત કરવા માટે આવી કોઈ સાંકળ પૂર્ણ થવાની ગેરહાજરીમાં, અપીલકર્તાને દોષી ઠેરવવું શક્ય નથી. તદનુસાર, વર્તમાન ક્રિમિનલ અપીલ મંજૂર થવાને પાત્ર છે અને તેને મંજૂર કરીને, વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, જામનગર દ્વારા સેશન્સ કેસ નં. ૩૭ ઓફ ૨૦૧૨ માં પસાર કરાયેલ આક્ષેપિત ચુકાદો અને આદેશ તા. ૨૩.૧.૨૦૧૫ આથી રદ કરવામાં આવે છે અને બાજુ પર રાખવામાં આવે છે અને અપીલકર્તા આરોપીને જો અન્ય કોઈ ગુનાઓમાં જરૂર ન હોય તો તાત્કાલિક મુક્ત કરવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે. જો દંડ ચૂકવવામાં આવ્યો હોય, તો તે પરત કરવામાં આવે અને રેકૉર્ડ અને પ્રોસીડિંગ્સ સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટમાં તાત્કાલિક મોકલી આપવાનો આદેશ આપવામાં આવે છે.

વિષય: ફોજદારી અપીલ અંગેનો ન્યાયિક ચુકાદો

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એ. એસ. બ્રહ્મભટ્ટ

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ એ. જે. શાસ્ત્રી

This judgment has been translated using AI Tool

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.